

PELKÄÄTKÖ PARISUHTEESSA?

- Oppitunti rippikouluun

Henriikka Suominen ja Kristiina Yläjoki
Opinnäytetyö, kevät 2012
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diak Länsi, Pori
Sosiaalialan koulutusohjelma
Diakonisen sosiaalityön suuntautumis-
vaihtoehto
Sosionomi (AMK) + diakonin virkakel-
poisuus

TIIVISTELMÄ

Suominen, Henriikka & Yläjoki, Kristiina. Pelkäätkö parisuhteessa? – Oppitunti rippikouluun. Diak Länsi, Pori, kevät 2012, 82s., 7 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus

Opinnäytetyö toteutettiin produktiona. Tavoitteena oli työstää teoriaan pohjautuva oppimateriaali parisuhdeväkivallan ehkäisemisestä seurakuntien rippikoulutyöhön. Oppitunnilla valistettiin nuoria parisuhdeväkivallan olemassaolosta. Materiaalin tarkoituksena oli toimia osana parisuhdeväkivallan vastaista työtä. Oppitunti toteutettiin yhteistyössä Tampereen seurakuntayhtymän kanssa.

Teoriaosuudessa kuvataan murrosiän kulkua sekä rippikoulun kehityksen vaiheita ja opetusta rippikoulussa, joka pohjautuu konstruktivismiin. Oppimateriaali rakennettiin konstruktivismin pedagogiseen ajatukseen oppijan itsenäisestä tiedonmuodostamisesta. Varsinainen oppitunti käsitteli parisuhdetta ja parisuhdeväkivaltaa ilmiönä.

Oppituntien toimivuus testattiin kesäkuussa 2011 Tampereen seurakuntayhtymään kuuluvan Messukylän seurakunnan rippikoululeirillä Isosaassa kahteen kertaan. Oppimateriaali valmistettiin niin, että teoriaosuuksien rinnalla vuorottelivat musiikki, videomateriaali, runo sekä erilaiset tehtävät. Oppimateriaalin suunnittelussa huomioitiin, että materiaalia voidaan tarpeen mukaan muokata erilaisiin tilanteisiin. Monipuolinen oppitunnin sisältö sai leiriläiset osallistumaan aktiivisesti tunnin kulkuun.

Tunnin onnistumisesta kerättiin palaute rippikoululaisilta, minkä pohjalta oppituntia muokattiin. Oppimateriaalin Power Point-esityksiä tiivistettiin sekä käytettyä teoriaa lyhennettiin. Palautteen perusteella oppitunti koettiin yleisesti myönteiseksi sekä aihepiiri koettiin mielenkiintoiseksi. Valmis oppimateriaali lähetettiin Tampereen seurakuntayhtymälle.

Asiasanat: murrosikä, rippikoulu, konstruktivismi, parisuhde, parisuhdeväkivalta

ABSTRACT

Suominen, Henriikka and Yläjoki, Kristiina
Are You Afraid in Relationship? – Lesson for Confirmation Class.
82p., 7 appendices. Language: Finnish. Pori, Spring 2012.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services + Deacon

The thesis was a product and the purpose was to produce study material about violence in relationships to use in confirmation classes. Study material was orientated to parishes in Tampere region. The study material was meant to educate young people about the existence of violence in relationships. The lesson was planned in co-operation with the Federation of Evangelical Lutheran Parishes in Tampere.

The theory part of the thesis describes puberty, development of confirmation classes and confirmation in today's Finland. The teaching in the confirmation classes was based on constructivism. The main thought of constructivism is that learning process is individual. The lesson consisted of relationships and violence in relationships as a phenomenon.

The lesson was tested twice in June 2011 in a confirmation camp in Isosaari. The camp was organized by Messukylä parish. The study material contained music, video material, a poem and different kinds of exercises. The material was planned to suit different situations. The campers participated actively, because the study material was versatile.

Feedback was collected from the youngsters after the lesson. Based on the feedback, some changes were made on the study material. Used Power Points and theory part were shortened. The feedback showed that the campers liked the lesson and the topic was interesting. The final version of the study material was sent to the Federation of Evangelical Lutheran Parishes in Tampere.

Keywords: puberty, confirmation class, constructivism, relationship, violence in relationship

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	2
ABSTRACT.....	3
1 ASKEL AVOIMEMPAAN PARISUHDEVÄKIVALLAN KÄSITTELYYN.....	6
3 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT.....	10
3.1 Murrosikä.....	10
3.2 Rippikoulun alkuvaiheista elämän pituiseen oppiin.....	13
3.3 Konstruktivismi.....	15
3.4 Rippikoulussa opettaminen.....	17
4 PARISUHDE.....	20
4.1 Parisuhteen ensiaskeleet.....	20
4.2 Toimiva parisuhde.....	21
5 PARISUHDEVÄKIVALTA.....	23
5.1 Väkivaltainen käyttäytyminen.....	25
5.2 Parisuhdeväkivallan seuraamukset.....	26
5.3 Väkivallan ja riitelyn ero.....	30
6 OPPIMATERIAALIPAKETIN VALMISTAMINEN.....	35
6.1 Ideointi.....	35
6.2 Toteutus.....	37
6.3 Palautteen purku ja oppituntimateriaalin jatkokehittäminen.....	41
7 VALMIS OPPIMATERIAALI.....	45
7.1 Oppitunnin aloitus.....	46
7.2 Parisuhde.....	46
7.3 Parisuhdeväkivalta.....	47
7.5 Parisuhdeväkivallan seuraamukset.....	49
7.6 Väkivallan ja riitelyn ero.....	49

7.7 Oppitunnin lopetus	51
8 ARVIOIVA POHDINTA	53
LÄHTEET.....	58
LIITE 1 Power Point: Parisuhde.....	61
LIITE 2 Power Point: Parisuhdeväkivallan muodot	64
LIITE 3 Power Point: Miksi jotkut käyttäytyvät väkivaltaisesti?	68
LIITE 4 Power Point: Parisuhdeväkivallan seuraamukset.....	72
LIITE 5 Power Point: Väkivallan ja riitelyn ero	76
LIITE 6 Palautekysely	80
LIITE 7 Auttajatahot	81

1 ASKEL AVOIMEMPAAN PARISUHDEVÄKIVALLAN KÄSITTELYYN

Opinnäytetyömme suunnittelu käynnistyi tammikuussa 2011. Olemme tehneet kehittämispainotteisen toiminnallisen opinnäytetyön eli produktion. Opinnäytetyön tulee olla niin ammatillisen kuin persoonallisenkin kasvun väline. Toiminnallisissa opinnäytetöissä yhdistyvät virallinen raportti ja itse produktio. Siinä korostuvat tekeminen sekä taitojen ja ammatillisten käytäntöjen hallinta. Toiminnallisissa opinnäytetöissä painottuu uuden luominen. (Vilka & Airaksinen 2003, 65.)

Opinnäytetyöhön kokoamamme teorian pohjalta olemme työstäneet oppimateriaalin rippikouluun. Rippikouluun suunniteltu oppitunti oli luonnollinen valinta, koska me molemmat opiskelemme sosionomin tutkinnon ohella diakonisia opintoja. Suunnittelemamme oppitunti käsittelee parisuhdeväkivaltaa. Opinnäytetyömme teoreettiseen pohjaan integroituu murrosiän, rippikoulun ja konstruktivismiin käsitteet. Luvun viimeisessä kappaleessa olemme tuoneet esille sen, minkälaista on tämän päivän opetus rippikoulussa. Teoriaosuutemme sisältyvät myös parisuhde sekä parisuhdeväkivalta, koska parisuhdeväkivaltaa ilmenee parisuhteessa.

Oppitunnin tarkoituksena on valistaa nuoria parisuhdeväkivallan olemassaolosta ja toimia samalla osana parisuhdeväkivallan vastaista työtä. Halusimme tarttua tämänkaltaiseen aiheeseen, koska uskomme, että keskustelemalla avoimesti parisuhdeväkivallan olemassaolosta, kykenemme vaikuttamaan nuorten asenteisiin. Ilman että, asiasta uskalletaan rohkeasti keskustella, ei asenteita-kaan voida muuttaa. Toisaalta pyrimme oppimateriaalimme kautta saamaan kontaktin nuoriin, jotka ovat herkässä iässä. Pyrimme siihen, että nuoret ymmärtäisivät parisuhteessa sen, mitä voi hyväksyä ja mitä ei. Halusimme muistuttaa nuoria, että itseään tulee aina kunnioittaa.

Teimme teoriasta nousevan, käyttökelpoisen oppimateriaalin rippikoulutyön käyttöön. Suuntasimme opinnäytetyömme Tampereen seurakuntayhtymälle. Tampereen seurakuntayhtymään kuuluu tällä hetkellä 10 suomenkielistä ja yksi ruotsinkielinen seurakunta (Tampereen seurakunnat, i.a.). Oppimateriaalia testasimme Messukylän seurakunnan rippileirillä Isosaassa kesäkuussa 2011 kahteen otteeseen. Tämä rippileiri pidettiin opinnäytetyömme etenemisen kannalta oivaan aikaan, joten aloitimme yhteistyön nuorisopappi Jari Pulkkisen kanssa. Rippileiriläisiltä kerättyjen palautteiden perusteella teimme oppimateriaaliin vielä muutamia muutoksia.

2 TYÖN TAVOITTEET

Miksi päädyimme valitsemaan parisuhdeväkivaltaa käsittelevän aiheen? Idean jyvä opinnäytetyömme aiheeksi muodostui lastensuojelussa suoritetun työharjoittelujakson jälkeen. Jo harjoittelujakson aikana huomasimme, että parisuhdeväkivallasta ei liikaa puhuta ja tietoaakaan aiheesta ei ole saatavilla paljoa. Tahdoimme opinnäytetyössämme tutustua ennalta ehkäisevään parisuhdeväkivaltatyöhön. Aihe on mielestämme erittäin mielenkiintoinen, eikä opintojemme aikana ole käsitelty parisuhdeväkivaltaa juurikaan. Mielestämme parisuhdeväkivalta on yhteiskuntamme vaiettu ilmiö, josta puhutaan liian vähän.

Kiinnostuksen kohteemme integroituminen diakonisiin opintoihimme oli seuraava askel. Pohdiskellessamme opinnäytetyömme diakonista sisältöä, syntyi ajatus rippikoulutunnin toteuttamisesta. Parisuhdeväkivaltaa esiintyy kaikissa yhteiskuntaluokissa. Ilmiön esille tuominen rippikouluopetuksessa saavuttaisi eri yhteiskuntaluokkiin kuuluvat nuoret. Rippikouluikäiset ovat lisäksi herkässä iässä. Ikään kuuluu vahva itsensä etsiminen sekä ensimmäisten parisuhteiden aloittaminen. Siksi koemme olennaiseksi, että parisuhdeväkivallan ilmiö nostetaan esille nimenomaan rippikoululaisten keskuudessa. Toivottavasti tämä näkyisi heidän tulevaisuuden käyttäytymisessään.

Parisuhdeväkivallasta puhutaan harvoin suoraan. Parisuhdeväkivallan olemassaoloa ei haluta myöntää ja media usein vähättelee aihealuetta. Yhteiskuntamme tulisi entistä vahvemmin nostaa parisuhdeväkivalta tapetille, koska parisuhdeväkivaltaa kokevien uhrien omat voimat eivät siihen riitä. Uhrin myös joutuvat usein pelkäämään oman henkensä puolesta, jolloin ainoana vaihtoehtona on vaieta. Tästä syystä koemme, että nuoret ansaitsevat suoraa puhetta parisuhdeväkivallan ilmiöstä, että he osaisivat ajoissa tunnistaa ne piirteet, jotka eivät sisälly parisuhteeseen. Henkilö, joka elää parisuhdeväkivallan alla, omaa usein hyvin rajallisen lähiverkoston, joka voisi puuttua tilanteeseen. Siksi on hyvä herätellä nuoria ja osoittaa heille yhteiskunnan eri keinoja siitä, kuinka päästä ulos tilanteesta. Haluaisimme, että työmme kautta kykenisimme luomaan rajoja sii-

hen, mitä nuoret suhteessa voivat hyväksyä ja mitä ei missään nimessä tule hyväksyä.

Opinnäytetyömme tavoitteena on tehdä teoriasta nouseva, käyttökelpoinen oppimateriaali rippikoulutyön käyttöön. Produktiomme rakentui niin, että pyrimme sisällöllisesti monipuoliseen oppituntiin. Oppitunnin aikana käsiteltiin parisuhdetta, parisuhdeväkivaltaa seuraamuksineen, väkivaltaista käyttäytymistä sekä väkivallan ja riitelyn eroja. Tunnilla vuorottelivat teoria- ja tehtäväosuudet, jolla pyrimme siihen, että nuoret jaksaisivat seurata ja osallistua opetukseen.

3 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyömme teoreettisen pohjan olemme rakentaneet murrosiän, rippikoulun ja konstruktivismin pohjalle. Murrosiässä lapsesta muovautuu aikuinen, jolloin kehitys tarvitsee tuekseen ohjausta sekä aikaa tunteiden käsittelylle. Sen vuoksi koimme tärkeäksi, että nuoret saavat ajanmukaista tietoa parisuhteesta ja siitä mitä parisuhteessa ei tule hyväksyä. Osana teoriapohjaamme käsittelemme rippikoulua, koska suunnittelimme oppimateriaalin nimenomaan osaksi rippikouluopetusta. Tänä päivänä oppiminen nähdään konstruktivistisena, joka heijastuu siihen, miten oppija oppii uusia asioita sekä siihen, miten opetus tulisi suunnitella. Luvun viimeisessä alaluvussa olemme avanneet opettamista rippikoulussa. Vuonna 2001 julkaistu rippikoulusuunnitelma *Elämä – Usko ja Rukous* pohjautuu konstruktivismin pedagogiikkaan, joten koimme tärkeäksi vielä pohtia tämän päivän rippikouluopetusta ja konstruktivismia yhdessä.

3.1 Murrosikä

Jokainen meistä kehittyy yksilöllisesti, myös murrosikä alkaa ja kulkee omalla ajallaan sekä tavallaan. Samassa perheessä voidaan käydä läpi hyvin erilaisia murrosiän vaihteluja. Tärkeätä on kuitenkin arvostaa nuorta juuri sellaisena kuin hän on vertaamatta häntä esimerkiksi sisaruksiin. Murrosikä on hyvin nopean kasvun sekä uudelleen jäsentymisen aikaa. Nuoressa tapahtuva kehitys on kokonaisvaltaista, koostuen useiden tekijöiden vaikutuksista kuten biologisista, psykologisista sekä sosiaalisista tekijöistä. Murrosikäisen tulkinta maailmasta sekä ajatukset tulevaisuudesta kulkevat persoonallisuuden ja aikaisempien kokemusten pohjalta. Murrosikäisellä on jo olemassa kartta maailmasta. Kartan muovautumiseen ovat vaikuttaneet lapsuuden kokemukset, nuoren kehityshistoria ja sosiaalinen ympäristö. Nämä tekijät vaikuttavat myös murrosiän muutoksiin nuoressa. Nuori voi murrosiässä kokea masennusta, toisen kokiessa uhkarohkeutta kun kolmannessa ei näy taas päällepäin minkäänlaisia muutoksia. Kaikki reagoitavat ovat kuitenkin täysin luonnollisia. (Jarasto & Sinervo 1999, 29–30.)

Murrosiän aikana tapahtuu ihmisen kehossa enemmän muutoksia lyhyessä ajassa kun missään muussa ihmisen ikäkaaren vaiheessa. Pituuskasvu voi olla yli kymmenen senttiä vuodessa ja paino lisääntyy samassa vauhdissa. Keho muokkautuu fyysisesti muutenkin, kun sukupuolikypsyyden muutokset alkavat. Tämä näkyy tytöillä muun muassa rintojen kasvuna ja kuukautisten alkamisena sekä pojilla kivesten suurentumisena ja siemensyöksyjen alkamisena. Muutokset eivät tapahdu kaikilla saman aikaan. Tyttöjen muutokset alkavat 10-vuoden tienoilla, poikien usein pari vuotta myöhemmin. Nuoret usein odottavat näiden muutosten alkamista, mutta silti muutokset saavat nuoret hämilleen. Nuoren luottamus omaan kehoon järkkyy ja omat rajat on piirrettävä uudelleen. (Kinnunen 1999, 31.)

Murrosiässä lapsesta kasvaa hiljalleen aikuinen, mutta tämä matka on pitkä. Matkan aikana passiivisesta lapsesta esille tulee itsestään vastuun kantava aikuinen. Välivaihetta lapsuuden ja aikuisuuden välillä kutsutaan nuoruudeksi, murrosvaiheeksi. Ensimmäiset merkit murrosiästä tulevat esille perheen vuorovaikutuksen muutoksissa, koska lapsi alkaa käyttäytyä vanhempiaan kohtaan eri tavoin. Tämä johtuu lapsen hormonaalisista muutoksista, jotka johtavat lopulta fyysisiin muutoksiin. Murrosiän kehitystehtävänä on irtaantua vanhemmistaan. Tämä tapahtuu usein protestoimalla, vaikka se ei välttämätöntä olekaan. Joka tapauksessa vanhempien tulee kuitenkin opettaa nuorta rajojen merkityksestä. Protestoinnin päätyttyä suhde vanhempiin muotoutuu uudenlaiseksi. (Kinnunen 1999, 15–17.)

Murrosiästä voidaan puhua myös murrosiän kriisinä, joka viittaa uuden elämäntilanteen kulkuun, johon yksilöllä ei ole valmiita toimintamalleja. Murrosiän kriisissä nuorella on mahdollisuus niin kasvuun kuin taantumaankin. Nuoren pitää sopeutua moniin uusiin asioihin kuten oman vartalon, uusien ihmissuhteiden sekä identiteetin muokkautumiseen. Yhteiskunnaltakin tulee omat paineensa ja odotuksensa. Vastuu itsestä ja tulevaisuudesta kasvavat sekä tunteet hämmäntävät. Seksuaalisuus alkaa kiehtoa, mutta samalla ahdistaa ja huolesttaa. (Jarasto & Sinervo 1999, 74.)

Vanhemmat saavat kokea kiukkua, rakkautta ja lämpöä vaihtelevasti. Lasten murrosikä koettelee usein myös vanhempien parisuhdetta, koska se saattaa luoda erimielisyyksiä kasvatuksesta ja lapsen roolista. Rajat ja niiden asettaminen nuorelle sekä vastuun ja vapauden antaminen ovat relevantteja ja osa vanhemmuutta. Murrosikäinen tulee kuitenkin kohdata yksilöllisesti. Vanhempien välinen suhde antaa tukea nuorelle, vaikka nuori koetteleekin vanhempien itsetuottamusta. (Jarasto & Sinervo 1999, 75.) Lapsi tarvitsee vanhemmat, joista hän voi sitten irtaantua. Nuoren tulee saada peilata onnistumisiaan ja epäonnistumisiaan vanhemman kautta. (Kinnunen 1999, 23.)

Vaikka nuori pyrkiikin irtautumaan vanhemmistaan, kaipaa hän silti aikuisen hyväksyntää valintojensa tueksi. Nuori haluaa, että häneen luotetaan ja hänen itsenäistymistään tuetaan. Nuori tarvitsee vastuullisia tehtäviä kokeillakseen pärjäämistään aikuisten maailmassa. Vanhemmista irtautumisen tehtävään kuuluu se, että nuori hakeutuu ikäistensä pariin. Toiset nuoret ovat murrosikäiselle kuin peili, jonka kautta nuori rakentaa omaa käsitystään itsestään. Nuoren kavereipiiri vaikuttaa suuresti arvomaailman kehitykseen, moraalisiin ja jopa tulevaisuuden suunnitelmiin. Yhtenä murrosiän kehitystehtävänä voidaankin pitää kykenemistä ihmissuhteisiin. (Kinnunen 1999, 43,46,51,54.)

Murrosikään kuuluu, että nuori on korostuneen kiinnostunut itsestään ja ulkonäöstään. Nuori on usein tyytymätön omaan ulkonäköönsä, kokien kehonsa vastenmieliseksi. Nuori myös uskoo, että muut näkevät hänet rumana. Aikamme yhteiskunta ihailee fyysistä kauneutta, jonka myötä kauneudesta on tullut lähes ihmisarvon mitta. Tämä asettaa nuorille lisää paineita. Murrosikään kuuluvat kehon fyysiset muutokset, jolloin nuorten tulee omaksua uudistunut ulkonäkönsä sekä muodostaa eheä kokonaiskuva itsestään. (Kinnunen 1999, 27–28.)

Murrosikäisellä myös minäkuva alkaa muotoutua uudelleen. Minäkuvaan vaikuttavat yksilön ja ympäristön väliset kokemukset. Minäkuvan kautta ihminen siis asennoituu itseään kohtaan. Nuorella minäkuvaan vaikuttavat ennen kaikkea vanhempien, opettajien ja kavereiden ajatukset hänestä itsestään. Nuoren minäkuvan rakentumisen uhkana on, jos nuori samaistetaan omiin vanhempiinsa

taikka sisaruksiinsa. Minäkuvan uudelleen muotoutuminen on kriisi, jota kutsutaan identiteettikriisiksi. Onhan murrosikä kokonaisuudessaan itsensä etsimisen aikaa, jolloin usein valmiit mallit eivät kelpaa, koska nuoren on etsittävä omat tapansa. Uuden identiteetin metsästykseseen sisältyy kokeilut niin ulkonäköön kuin harrastustenkin suhteen. Tavoitteena nuorella on löytää itsensä omana ainutlaatuisena yksilönä. (Kinnunen 1999, 33, 35, 39–40.)

Lapsenuskosta luopuminen tapahtuu 11–12 ikävuoden kohdalla. Murrosikään tultaessa ihmisen ajattelutaso alkaa muokkautua konkreettiselta tasolta abstraktille tasolle. Tähän kehitykseen kuuluu, että tietoon suhtaudutaan kriittisesti, joka näkyy myös uskonnollisessa ajattelussa. Murrosiän kynnyksellä onkin haaste seurakunnille, koska tässä iässä jäädään monesti pois seurakunnan toiminnasta. Seurakuntien tulisi kyetä vastaamaan nuoren tarpeisiin uskon saralla. Nuori tarvitsi opetusta oman vakaumuksen pohjaksi. Seurakuntien haasteena on tarjota sellaista ohjelmaa nuorille, joka kykenee vastaamaan juuri nuorten kysymyksiin. Rippikoulun aikana voidaan monin tavoin kohdata nuori. Murrosikäinen etsii itseään ja paikkaansa ympäröivässä maailmassa. Nuori myös pohtii elämän perimmäisiä kysymyksiä: Miksi elämme? Mikä on elämän tarkoitus? Kuka tai mikä on tämän puoleisen takana? Näihin kysymyksiin etsitään vastauksia, kritisoidaan ja kyseenalaistetaan. Nuori on kuitenkin halukas vastaanottamaan uusia näkemyksiä ja ajatuksia. Rippikoulun tuleekin tarjota nuorelle paikka, jossa saa etsiä ja kysellä. (Kinnunen 1999, 58–60.)

3.2 Rippikoulun alkuvaiheista elämän pituiseen oppiin

Luterilainen kirkko omistaa vahvimman kasteteologian maailmassa, joka on ekumeenisesti yhteinen ilon aihe. Kastekäsityksen vahvuudesta huolimatta, ei hengellinen ylpeily ole aiheellista. Luterilaisen kirkon elämässä sekä opetuksessa kaste ei ole aina saanut arvoistaan kunnioitusta. Evankelis-luterilainen kirkko on tuntenut aina kuuluvansa maailmanlaajaan Kristuksen kirkkoon. Luterilaisuuden uskontotuutena on katolisuus eli tunnuskirjoissa kirjoitettu usko siitä, mitä on yksi, pyhä ja apostolinen kirkko. Augsburgin uskontunnustus on esi-

merkki siitä, miten luterilainen kirkko pyrkii liittymään Raamattuun ja kirkon yhteiseen perintöön. (Jolkkonen 2004, 9–10.)

Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen on kastettu ihmisiä jo varhain. Lähtökohta tällä pyhän Kolminaisuuden nimeen kastamisessa on Jeesuksen oma kaste, josta kerrotaan Matteuksen evankeliumissa. (Matt. 3:16–17.) Jeesus nousee kastevedestä ja Henki laskeutuu Jeesuksen päälle. Taivaasta kuuluu Isän ääni, joka tunnustaa Pojan omakseen. (Elämä – Usko – Rukous 2001, 5.)

Kasteopetuksen taustalla on Raamatusta kirkolle annettu hengellinen perustehtävä ja sen hoitaminen. Perustehtävä pitää sisällensä kastamisen sekä opettamisen, joka on lähtöisin Jeesuksen lähetyskäskystä ”Menkää siis ja tehkää kaikki kansa minun opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käsenyt teidän noudattaa” (Matt. 28: 18–28). (Jolkkonen 2004,10.)

Erinäisistä kasterituaalikäytännöistä syntyi konfirmaatio, joka piti sisällensä uskontunnustuksen lausumisen, kasteen sekä kätten päälle laittamisen (siunaus ja esirukous). Kätten päälle laittaminen siirtyi vähitellen omaksi toimitukseksi, muodostaen piispallisen ristillä merkitsemisen. Lutherin ajatus oli, että itse kaste on tie pelastukseen. Kaste ja oppi kuuluvat yhteen täydentäen toisiaan. Lutherin mukaan konfirmaatio oli juuri itse opetusta. Ensimmäinen ehtoollinen oli Lutherin mielestä hyvin tärkeä, koska siihen sisältyi opetus ja kuulustelu. Kymmenen käskyä, uskontunnustus sekä Isä meidän -rukous tuli jokaisen kristityn osata. Pietismi vaikutti konfirmaatioon siten, että nimi sai kasteen liiton vahvistamisen merkityksen. Näin nuori sitoutui hurskaaseen elämään ja uskoon, jota todistivat juhlassa suku, kummit sekä seurakunta. (Engström, Pyysiäinen, Repo & Ryhänen 2003, 5–6.)

Tänä päivänä rippikoulun päämääränä on saada johdatettua nuori kirkon toimintaan, diakoniaan sekä jumalanpalvelusyhteyteen. Raamattu, katekismus ja virsikirja ovat perustana rippikouluopetuksessa. Katekismusta käytetään rippikouluopetuksen pohjana, koska siihen on koottu kymmenen käskyä, uskontunnustus, Isä meidän – rukous sekä oppia sakramenteista ja rukouksesta. Nämä ovat

kristinuskon pohjana ja ne ilmoittavat Jumalan tahdon ja sen miten ihmisen tulisi toimia. Luomisessa nämä ovat kirjoitettu ihmisten sydämiin. Elämänkysymyksiä koskevat opetukset pohjautuvat Rakkauden kaksoiskäskyyn sekä Kultaiseen sääntöön, jotka Jeesus opetti. Elämällään sekä kuolemallaan Jeesus osoitti, että Jumala puolustaa erityisesti heikkoja ja syrjittyjä. (Engström, ym. 2003, 7; Elämä – Usko – Rukous 2001, 5.)

Opetukseen kuuluu kristillisen tiedon jakamisen lisäksi hengellinen elämä kirkossa sekä sielunhoito. Konfirmaation jälkeen on nuorella oikeus käydä ehtoollisella itsenäisesti, jossa yhteys Kristukseen sekä toisiin kristittyihin käy toteen. Ehtoollinen on kristillisyyden harjoittamisen perusmuoto. (Jolkkonen 2004,10.)

Nykyään rippikoulun käy noin 90 prosenttia ikäluokista. Tämä on enemmän kuin kirkkoon kuuluu kustakin ikäluokasta. Rippikoulun kautta kyetäänkin tavoittamaan melkein koko ikäluokka. Edelleen rippikoululla on eräänlainen siirtymäriitin merkitys, jolloin siirrytään lapsuudesta nuoruuteen. Uskon omaksuminen osaksi minuutta on kuitenkin pitkäkestoinen prosessi, joka tarvitsee ravinnokseen älyllistä pohdintaa, elämyksiä ja toimintaa. Kuten murrosiässä muutenkin nuori tarvitsee vastuullisia tehtäviä myös uskon saralla. Lopulta nuorelle voi muodostua uskon pohja, joka ei horju ympäristön suhtautumisen mukaan. (Kinnunen 1999, 60–61, 65.)

3.3 Konstruktivismi

Konstruktivismi on laaja-alainen käsite, jolla tarkoitetaan nykyisessä kasvatustieteessä ensisijaisesti teoriaa oppimisesta. Merkitys on laajentunut tiedon-, opetuksen- sekä kasvatusteoriaksi, jopa kaiken kattavaksi maailmankatsomukseksi. Konstruktivismille sekä sen eri muunnelmille on yhteistä painottaa ihmisen kykyä rakentaa itse oma todellisuutensa. Konstruktivismi korostaa, että asioita tai todellisuutta ei hyväksytä itsestäänselvyyksinä tai valmiiksi annettuina, vaan niitä tarkastellaan ihmisten tekeminä. Olennaista on aktiivinen toiminta ja tiedon rakentaminen, ei ainoastaan tiedon passiivinen vastaanottaminen.

Konstruktivismi perustuu rakentamisen metaforaan ja sitä voidaan selventää analysoiden rakentamisen eri ulottuvuuksia. (Puolimatka 2002, 32–33.)

Konstruktivismin mukaan oppiminen on prosessi, jonka aikana valikoidaan, työstetään ja tulkitaan uutta tietoa. Tieto vastaanotetaan aistien kautta ja sitä käsitellään omien odotusten ja tavoitteiden sekä aikaisemman tiedon pohjalta. Oppimisprosessin aikana ihminen siis käsittelee, jäsentää, muokkaa ja lopulta luo uudesta tiedosta muistiedustuksen. Konstruktivismi painottaa, että ihminen ei voi vain vastaanottaa tietoa passiivisesti, vaan uusi tieto pitää myös ymmärtää. Konstruktivismi suosii kokonaisuuksien hahmottamista. Aktiiviseen prosessiin sisältyy ajatus myös ympäröivästä sosiaalisesta vuorovaikutuksesta, joka osaltaan vaikuttaa oppimiseen. (Järvinen 2011, 60.)

Konstruktivistinen oppimiskäsitys korostaa joustavaa ja oppijan valmiuksia painottavaa oppimista. Oppimisen taustalla on ajatus yhteisistä tavoitteiden yleispiirteistä, jotka muodostavat opetustoiminnalle kehykset. Muuten oppiminen on yksilöllinen prosessi, koska oppiminen tapahtuu aina aiemmin opitun avulla. Näin ollen oppiminen on oman toiminnan tulosta, joten oppimisen lopputulos voi olla hyvinkin erilainen. Konstruktivismi siis painottaa, että oppiminen on aina kontekstisidonnaista, jolloin oppimisessa myös korostuu sosiaalinen vuorovaikutus. (Ikonen 1999, 77–78.)

Konstruktivismi korostaa älyllistä vapautta ja se perustuu kymmenen perusolettamuksen varaan, jotka ovat tietoteoreettinen skeptisismi, vapaus, rationaalisuus, suvaitsevaisuus, tasa-arvo, yksilöllisyys, kehitys, itseohjautuvuus, vuorovaikutus ja jokainen on itseään hallitseva olento. (Puolimatka 2002, 22–23.)

Konstruktivismia mietittäessä nousee esille kysymys rakentajasta eli uuden tiedon käsitteijästä. Yleensä se ymmärretään yksilöpersonaksi. Tätä lähestymistapaa edustavat esimerkiksi sveitsiläinen kehityspsykologi Jean Piaget sekä yhdysvaltalainen kasvatustieteiden psykologi Ernst von Glasersfeld. Jokainen oppija siis yksilöllisesti rakentaa tietorakenteensa osana omaa oppimisprosessiaan. Painotus on siinä että kukin oppija omien yksilöllisten malliensa sekä valikoivan tarkkaavaisuutensa pohjalta rakentaa tiedollisen rakennelmansa. Rakentajaksi voi-

daan kuitenkin ymmärtää myös ryhmä, tiedeyhteisö sekä yhteiskunta. Yhteisöllistä lähestymistapaa edustaa esimerkiksi venäläinen psykologi Lev S. Vygotsky. (Puolimatka 2002, 32–33.)

Miten konstruktivistinen oppiminen näkyy käytännön opetuksessa? Ensinnäkin opettajan ja oppijan roolit muuttuvat, opettaja ei ole pelkkä tiedonjakaja, vaan oppimisen ohjaaja sekä oman tiedonalansa asiantuntija. Konstruktivismi painottaakin, että opettajan on tunnettava opetusryhmänsä jäsenet, jolloin opettajalla on mahdollisuus ohjata oppilaitaan mahdollisimman hyvin. Opettajan on siirrettävä päävastuu oppimisesta itse oppijalle ja luotettava oppijan omaan aktiivisuuteen. Toinen seuraus on, että opetusmenetelmät monipuolistuvat. Konstruktivisessa oppimisessa oppiminen on epäsuoraa vaikuttamista, jolloin opetuksen tulee tarjota sellaiset puitteet, että oppijan on mahdollista olla vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Oppijat ovat erilaisia, jolloin opettajan vastuulla on tarjota mahdollisimman monipuoliset opetusmenetelmät. (Ikonen 1999, 80.)

3.4 Rippikoulussa opettaminen

Rippikoulusuunnitelmassa (2001) ydinajatus on että nuori toimisi rippikoulussa aktiivisena nuorena oppijana oppimisprosessissaan. Nuoren osallistuminen rippikoulun tavoitteiden suunnittelemiseen ja itse arviointiin kuuluvat suunnitelmista nouseviin ajatuksiin. Rippikoulusuunnitelman opetustehtävän tulisi toimia nuoren ohjaajana oppimisprosessissa. Opetuksen tulisi olla menetelmällisesti vaihtelevaa, joten myös oppimistilojen tulee palvella oppilaita monipuolisesti. Metodisesti on kyse oppimisen etenemisestä opetuksen avulla ja kuinka opetuksen metodi tässä toimii. Ääripäät opetuksessa ovat opettajakeskeiset (muun muassa opettajan oma esitys, media-avusteinen opettaminen, opettajan kysely, harjoitukset ja ohjaus toiminnalliseen harjoitukseen) - ja oppilaskeskeiset (oppi- laan oma yksilöllinen opiskelu eli itsenäiset opiskelut, jotka pitävät sisällään esimerkiksi oppimispäiväkirjan, itsenäiset tiedonhankinnat) metodit, joista molemmista löytyy ongelmansa. Relevanttia on kuitenkin kuinka opetus toteutuu ja että sosiaalinen vuorovaikutus on opetuksessa läsnä. (Pruuki 2009, 62–63.)

Opetuksen rippikoulussa tulisi erottautua perinteisistä 45 minuutin opetustuokioista ja päästä laajempiin oppikokonaisuuksiin. Rippikoulusuunnitelmassa korostetaan opetuskokonaisuustuntien kestoa, jotka vaihtelisivat 20 minuutista 140 minuuttiin. Tyypilliset opetusajat ovat 110–120 minuuttia, joten rippikoulusuunnitelman pyrkimys on toteutunut suhteellisen hyvin. Koulurytmiä (45min) ei käyttänyt kuin kaksi opetuskokonaisuutta kahdestakymmenestäviidestä opetuskokonaisuudesta. Tutkimuksessa oli mukana 12 seurakuntaa viiden eri hiippakunnan alueelta. Opetus tapahtuu yleisesti luokkahuoneessa ja yleisimmin käytetään sosiaalimuotoa (puolikaari). Rippikoulua johtaa pappi tai lehtori, heidän lisäksi opettajina toimivat kanttorit, nuorisotyönohjaajat sekä muut viranhaltijat. Tämä tulee esille kirkkojärjestyksestä. Seurakunnan yhteistyön tulee olla tiivistä, joka toteutuu suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin kautta. Kyse on kuitenkin yhteisestä opista ja sen prosessoinnista. Isosten roolia ei tule kuitenkaan unohtaa, koska tutkimukset osoittavat että isokset tukevat opettajaa opetuskokonaisuuksissa. (Pruuki 2009, 64–67.)

Metodeista korostuu myös edellä mainittujen opettaja - ja oppilaskeskeisten menetelmien lisäksi yhteistoiminnalliset menetelmät. Yhteistoiminnallisiin muotoihin sisältyvät muun muassa opetuskeskustelu tasa-arvoisesti, yhteiset toiminnot kuten ryhmäopiskelu ja hartaudet. Opetusmenetelmistä suosituimmaksi metodiksi on osoittautunut opettajakeskeinen opettaminen (68 prosenttia), etenkin opettajan esitys sekä ohjattu toiminnallinen harjoitus. Oppilaskeskeiset menetelmät ovat 27 prosenttia kokonaisuudesta, joista suosituin osuus kuuluu avoimeen osioon. Tähän kuuluu muun muassa kalliolaskeutuminen, leiriolympialaiset sekä isosten vetämät tehtävät. Yhteistoiminnallisten metodien osuus on vain 5,4 prosenttia. (Pruuki 2009, 69–71.)

Tutkimuksen johtopäätöksistä esiin tulevia asioita ovat muun muassa, että rippikoulussa opetusmenetelmät ovat suureksi osaksi opettajakeskeisiä, eikä perusajatus rippikoululainen aktiivisena toimijana toteudu rippikoulusuunnitelman mukaisesti. Yleistystä ei kuitenkaan voida tehdä koko Suomesta. Tässä tutkimuksessa esiin tulevia johtopäätöksiä on lisäksi ilmapiiri ja sosiaalinen vuorovaikutus, jonka vuoksi nuoret ovat tyytyväisiä rippikouluun. Oppituntien sisällöt eivät ole kovin innostavia, jota voisi selittää opettajakeskeisyys. Vuorovaikutus siinä on

vähäistä, joka on rippikoululaiselle hyvin tärkeää. Tulevaisuuden haasteena on lisätä vuorovaikutuksellisuutta sekä metodien monipuolistamista. Lisäksi koulutusta tulisi kehittää niin, että käytännön harjoittelua sekä sen reflektointia integroitaisiin opetukseen ja teoriaan. (Pruuki 2009, 76–77.)

Rippikoulussa oppiminen kulkee rippikoulusuunnitelma Elämä – Usko – Rukous mukaan. Rippikoululaisen ymmärtäminen seurakuntalaiseksi ja hänen kasvu osaksi seurakuntayhteisöä on suunnitelman keskeinen muutos. Konstruktivistinen oppimiskäsitys on ankkuroitu pedagogiseksi perusteeksi suunnitelmaan. Rippikoulun yleistavoite ja pedagoginen perusta on, että nuori vahvistuu omassa uskossaan kolmiyhteiseen Jumalaan, johon Pyhä kaste on hänet ottanut. Lisäksi nuori kasvaa lähimmäisen rakkaudessa sekä elää rukouksessa ja yhteydessä seurakuntaan. Yleistavoitteesta tulee esiin yhteisöllisyys sekä seurakuntayhteys, joka korostaa sosiokonstruktivistista oppimiskäsitystä. Siinä oppiminen käsitetään yhteisössä sosiaalistumisen sekä ryhmään sisälle pääsemisen prosessina. Behaviorismista oppimista käytetään edelleen rippikoulussa kristinuskon perusasioiden ulkoa opettelussa. Toisaalta tämä liittyy myös kristillisen perinteen eteenpäin siirtämiseen. Oppiminen rippikoulussa ei mene yhden oppimiskäsityksen mukaisesti, joten suunnitelmakaan ei rajoitu vain yhteen oppimiskäsitykseen. (Engström ym. 2003, 9.)

Rippikoulun perustan muodostavat elämä, usko ja rukous, joiden myötä nuoren kysymykset ja kokemukset ovat rippikouluopetuksen lähtökohtina. Rippikoulu, osana kirkon konfirmoivaa toimintaa, on koko ihmisen elämän ajan jatkuva prosessi. Rippikoulu on kirkolta muistutus elämään kastelahjasta. (Engström ym. 2003, 7.)

4 PARISUHDE

Parisuhteita on olemassa erilaisia. Parisuhteen luonne muuttuu ja on muuttunut ajan myötä, lisäksi kulttuurierot tuovat vaihtelevuutta parisuhteisiin. Perinteinen parisuhde on länsimaissa ollut ”kuolema meidät erottaa”-periaatteella ja avioerot olivat aiemmin lähes mahdottomia. Parisuhteessa piti elää, koska muutkin elivät siinä, eikä rakkaudesta paljon puhuttu ääneen. Modernin parisuhteen astuessa kuvioihin, suhteen loppuminen sallittiin. Avioerot olivat mahdollisia ja alttarille ei tarvinnut astella, vaikka kumppani kainalosta löytyi. Myös homoseksuaalisuus alkoi tulla osaksi normaalia elämää. Tämän hetken post-modernia aikaa on vaikeampi kuvailla. Elämme aikaa, jolloin kaikki on mahdollista ja mielikuviutus vain rajana. Rakastumisen kohteet tässä ajassa ovat hyvin moninaisia. Parisuhde on niin olosuhde, rakkaussuhde, yhteinen matka kuin seikkailukin, josta tulee nauttia. (Nevalainen 2006, 8-9.)

Ihminen löytää usein kaltaisensa kumppanin, jonka kanssa kokee olevansa samanlainen. Taustalla ovat useat yhdistävät arvot ja asenteet sekä toisiaan muistuttava elämänhistoria, koulutus, älykkyys, sosiaalinen tausta ja joskus ihan ulkonäkö. Yksi parisuhteen ongelma on ihmisen muuttuminen ajan myötä. Tunteet ja luonteenpiirteet muuttuvat, jotka herättävät ihmettelyä. Nuorena sidotut avioliitot voivat olla mutkikkaita, koska uskomukset, arvot sekä asenteet muuttuvat todennäköisesti useaan kertaan. Lisäksi olosuhteiden jatkuva muuttuminen on riski parisuhteelle, koska samanlaisuuden tunne voi kadota. Parisuhteessa on hyvin tärkeää, että hyväksyy muuttumisen, jolloin yhteiset voimavarat voivat uusiutua. (Määttä 2000, 23–26.)

4.1 Parisuhteen ensiaskeleet

Parisuhde on kuin sääilmiö, jonka vaihtelevuus voi olla hyvinkin suurta. Se antaa paljon toimiessaan, mutta reistaillessaan se uuvuttaa. Parisuhdetta tulisi tietoisesti pyrkiä hoitamaan, jotta se toimisi ja toisi niin iloa kuin tyydytystä molemmille. Parisuhteen toimiessa ihminen kasvaa sekä kehittyy. Parisuhteessa

ilmenee erilaisia vaiheita ja parisuhde kokee muutoksia suhteen edetessä. Parisuhteen alkaessa on voimakas kiinnostus herättänyt tunteen toista ihmistä kohtaan. Tunne tuo mukanaan, että jotain uutta ja ainutlaatuista on tapahtumassa. Toinen nähdään erilaisena, vahvasti positiivisessa valossa. Vaihetta kutsutaan rakastumiseksi, jossa toisesta erillään olevat tunnit tuntuvat matelevan. Rakastumisesta seuraa suhteen toinen vaihe, joka on mahdollista kun suhde on edennyt ja kohdannut sitoutumisen. Itsenäistymisenvaihe on rajojen etsinnän sekä erillään olemisen opetteluun aikaa. Tämän vaiheen aikana kumppani voi myös osoittautua erilaiseksi, kuin alkuunsa luuli. Parisuhteen realismi tulee esille sekä molempien samanlaisuus että erilaisuus. Kolmannessa eli rakkausvaiheessa on kyseessä todellisuuden hahmottaminen. Siinä kohdetaan oma itse sekä toinen ja hyväksytään ne. Rakastamisen edellytyksenä on, että rakastaa ensin itseään, jotta toisen kohtaaminen kokonaisuutena on mahdollista. (Väestöliitto 2011.)

4.2 Toimiva parisuhde

Hyvän parisuhteen toimivuus kuuluu molemmille, joka pitää sisällään samoja asioita kuin esimerkiksi hyvä terveys. Useat meistä eivät aamulla ajattele, että onpas keuhkot tänään hyvin toimessa ja pernakin on tyytyväinen eli niitä ei huomaa eikä tule ajatelleeksi. Hyvässä parisuhteessa on hyvä huomioida muun muassa, että saa olla oma itsensä, tuntuu kuin olisi kotona, olo on todella elossa oleva ja että toisellakin on tilaa. Lisäksi on muistettava hieman hellittää otetta, eikä ottaa kaikkea niin vakavasti eli valtataistelussa voi joskus luovuttaa. (Nevalainen 2006, 51.)

Parisuhteessa ei tarvitse esittää enempää kuin on, vaan olla vain oma itsensä. Vaihtaessa öljyt autoon, ei tarvitse pelätä naiseutensa puolesta, koska ulospäin voi olla oma itsensä ja se on hyvin olennaista. Suhteessa tärkeintä on kuitenkin sisäinen rehellisyys, koska totuudet tulevat suhteessa esille ennemmin tai myöhemmin. Itseään ei pysty loputtomiin piilottamaan. Tunne ”kuin olisi kotona” on asiana hyvin tavallinen, mutta parisuhteessa se viittaa, että on ihanaa olla juuri nyt tässä elämäntilanteessa. Puolisoa, rakastaan, ei vaihtaisi mihinkään. Ihmi-

set luulevat usein, että parisuhteessa on aina mukavaa ja helppoa. Se ei ole kuitenkaan niin ja tästä pappi muistuttaa, että tulee rakastaa niin myötä- kuin alamäessäkin. Suhteen eteen on tehtävä töitä ja on mukavaa, ettei se ole liian helppoa. Haasteita ja vaikeuksia on hyvä olla sopivasti, koska se ylläpitää mielenkiintoa. Parisuhde siis elää kun välillä väännetään rautalankaa ja välillä nautitaan toisen seurasta. (Nevalainen 2006, 50–54.)

Parisuhteessa tilan antaminen on tärkeää, vaikka oltaisiin ihan kotona. Tilaa on hyvä olla käytännössä, mutta henkinen tila on vielä tärkeämpää. Toisella on oikeus mielipiteeseen, vaikkei samaa mieltä hänen kanssaan olisikaan. Toista voi myös helposti yrittää kasvattaa samanlaiseksi kuin itse on, mutta silloin toisen on esitettävä roolia. Kasvattaja taas menettää toisen elämäntavasta hyviä tapoja, koska hän ei voi omaksua niitä omiin tapoihinsa yrittäessään muuttaa kumppaniaan. Toimivassa parisuhteessa elämäntavat sopivat yhteen, toisen näkemyksiä voi arvostaa ja suhteessa on hyvä elää. Välttämättä ei toiselle tule antaneeksi tarpeeksi tilaa, mutta tilaa on joskus pakko ottaa. Näin vihreä valo loistaa suhteen jatkuvuudelle. (Nevalainen 2006, 54–57.)

Parisuhteen toimivuuteen vaikuttaa elämään kuuluvat muutokset, siksi parisuhde ei ole oma irrallinen elämänalue, vaan sen toimivuus on perheen hyvinvoinnin kannalta olennaista. Ympäristön tuomat muutokset kestetään paremmin, kun parisuhde toimii. Parisuhteen laatuun voi vaikuttaa pienin teoin sekä keskusteluin, näin parisuhde elää ja vastavuoroisuus säilyy. Parisuhdetta on siis hyvä pysähtyä välillä miettimään ja tarkastella sen toimivuutta. (Väestöliitto 2011.)

5 PARISUHDEVÄKIVALTA

Väkivallalla tarkoitetaan tekoa, joka täyttää seuraavat neljä piirrettä: 1) joku käy toiseen fyysisesti käsiksi, 2) hänellä on vahingoittamistarkoitus, 3) teko tapahtuu ilman toisen suostumusta ja 4) viranomainen on nimennyt teon väkivallaksi. Vä-kivallan määrittelyssä näkyvät myös kulttuuriset ja yhteisölliset arvot ja tilanteet. (Säävälä; Pohjoisvirta; Keinänen & Salonen 2006, 17.)

Väkivallan eri muodot ovat fyysinen, henkinen, seksuaalinen, taloudellinen sekä hengellinen. Väkivallan ollessa läsnä, on pelko astunut kuvioon. Fyysinen väki-valta loukkaa ihmisen ruumiillista koskemattomuutta kaikin tavoin. Muun muas-sa läpsiminen, potkiminen, lyöminen, kuristaminen, uhrin riepottelu, ruumiin-jäsenten vääntely, esineillä lyöminen tai heittäminen on fyysistä väkivaltaa. Fyysi-seen väkivaltaan kuuluu myös kemiallinen väkivalta, joka tarkoittaa myrkyttä-mistä esimerkiksi lääkkeillä. Henkinen väkivalta on laaja-alainen aihealue, joka sisältää kaikenlaista henkistä peliä. Henkinen väkivalta halventaa sekä mitätöi, joka alentaa toista parisuhteessa. Nimittelyt, syyttelyt, uhkailut ja pelottelut ovat henkistä väkivaltaa, jotka voivat ilmetä sanoin, teoin, elein ja ilmein. Raha-asioissa tarkoituksenmukainen salailu sekä valehteleminen ovat yleisiä puhut-taessa henkisestä väkivallasta. Ikävä kyllä myös tappouhkaukset ovat tyypillisiä ja ne kohdistuvat niin itseän, uhriin, lapsiin, sukulaisiin kuin lemmikkieläimiin. (Huhtalo, Kuhanen & Pyykkö 2003, 10–11.)

Fyysinen ja henkinen väkivalta ovat usein nivoutuneita yhteen, joka voi esiintyä esimerkiksi eristämällä, vahtimisella sekä telkeämisellä kotiin tai parvekkeelle. Seksuaalinen väkivalta on tahdonvastaista kaikenlaista seksuaalista kohtelua. Vastentahtoinen koskettelu, hively, seksiin pakottaminen ja raiskaus ovat sek-suaalista väkivaltaa. Lisäksi seksillä kiristäminen, painostaminen seksiin, seksil-lä syyllistäminen, uhkaileminen, pelottelu tai seksillä myyminen kuuluvat seksu-aalisen väkivallan piiriin. Väkivallan muodoista seksuaalinen väkivalta on usein tuhoisin. (Huhtalo, Kuhanen & Pyykkö 2003, 10–11.)

Ensimmäiset seurustelusuhteet ovat usein sisällöltään seikkailuja sekä rajojen kokeilua. Kohtuuden rajoissa kokeileminen on suhteessa hyväksyttävää, mutta sen tulee aina olla tasavertaista. Kotoa saatu malli voi olla nuorelle erilainen, kuin seurustelukumppanilta tai kavereilta saatu. Perheen dynamiikka voi olla epämääräinen ja nuori hakee hyväksyntää enemmän kodin ulkopuolelta. Tytön ollessa ihailun kohteena, voi raja hämärtyä siitä, mikä on oikein ja mikä väärin. Seksuaalinen ihailu ja objektina olo voi tuntua tytöstä ihanalta sekä imartelevalta. Tyttö voi tuntea olevansa erilainen ja suostua esimerkiksi seksisuhteeseen, jolla osoittaa olevansa haluttu. Väkivaltaa voi esiintyä, muttei siitä uskalla puhua. Taustalla voi olla ajatus negatiivisesta kokemuksesta ja toisten ymmärtämättömyydestä. Puhumattomuus voi johtua myös siitä, kun suhde näyttää ulospäin hyvältä muilta tulevien mallien mukaan. Tytöllä voi painaa syyllisyys omasta huonoudesta, eikä hän edes välttämättä tajua väkivallan olemassaoloa suhteessa. Kun oma syyllisyys painaa, tyttö voi ajatella, että parantamalla tapojaan, suhdekin muuttuu. Itsetunnon terve kehittyminen sekä henkinen, seksuaalinen sekä sosiaalinen kehitys ovat nuorella tällöin vaaravesillä, jolloin kuva omasta tasa-arvoisesta minästä on hälventynyt. Suhteesta irti pääseminen voi hankaloitua. Vaikeassa tilanteessa syyllisyyttä ja häpeää kohdistetaan omaan ruumiiseen sekä minään. Samanarvoisuus tulee saada hyvin esille, eikä kaikkeen tarvitse suostua, mitä suhteen toinen osapuoli vaatii. (Stakes 2002, 17–18.)

Puhuttaessa taloudellisesta väkivallasta on kyse raha-asioista. Se voi olla kiristämistä, taloudellista hyväksikäyttöä, toisen raha-asioiden kontrollointia, salailua sekä uhkailua ja pelottelua näillä. Väkivaltatilanteita voi myös salata, käyttäen taloudellista väkivaltaa painostuksena, joka voi näyttää hyvittelyltä sekä anteeksipyyntöiltä. Hengellinen väkivalta on toisen uskonnon vähättelemistä sekä halventamista, joka voi ilmetä esimerkiksi painostamisella, pakottamisella, sekä kiristämällä. Hengellistä väkivaltaa ovat myös uhkaileminen ja syyllistäminen. Hengellisen väkivallan eri muodot liittyvät yksilöihin tai uskonnolliseen yhteisöön. Uskonnolla tai aatteella todistelu väkivallan oikeuksista on myös hengellistä väkivaltaa. (Huhtalo, Kuhanen & Pyykkö 2003, 10–11.)

5.1 Väkivaltainen käyttäytyminen

Parisuhdeväkivalta on maailmanlaajuinen, valitettavan yleinen ongelma, jota ei voida selittää sosioekonomisilla tai etnisillä tekijöillä. Kun puhutaan parisuhdeväkivallasta, on huomioitava se, että vanhempien antamalla käyttäytymismalleilla on merkitystä. Ne miehet, joiden isät ovat käyttäytyneet väkivaltaisesti heidän lapsuudessaan, turvautuvat väkivaltaan myös omissa suhteissaan. 40 prosenttia heistä käyttää väkivaltaa omissa aikuisiän parisuhteissaan. Verrattuna niihin miehiin, jotka eivät ole kokeneet väkivaltaista lapsuutta, heistä vain 14 prosenttia turvautuu väkivaltaan aikuisiän suhteissaan. Vastaavasti ne naiset, joiden isät ovat käyttäneet väkivaltaa, on heistä 38 prosenttia kokenut väkivaltaa myös parisuhteissaan. Ne naiset, jotka eivät ole kokeneet väkivaltaa lapsuudessaan, heistä 22 prosenttia on kokenut parisuhteissaan väkivaltaa. On kuitenkin huomioitava myös se, että yli puolet niistä, jotka ovat kokeneet väkivaltaa lapsuudessaan, ei toista väkivaltaista käyttäytymistä omissa parisuhteissaan. (Husso 2003, 14,17.)

Parisuhdeväkivallan olemassaololta on haluttu sulkea silmät yhteiskunnassamme. Syynä tähän on suomalaisen yhteiskunnan käsitys siitä, että kotia pidetään yksityisenä tilana ja parisuhdetta yksityiselämänä, johon ei tule muiden puuttua. Parisuhdeväkivaltaa onkin pyritty selittämään yksilöllisillä ominaisuuksilla. Parisuhdeväkivallan kohteeksi joutuneita naisia pidetään masokistisina, nalkuttavina, provosoivina sekä uskottomina. Väkivaltaisesti käyttäytyviä miehiä puolestaan pidetään mustasukkaisina, kontrollin helposti menettävinä, stressaantuneina sekä alkoholin suurkuluttajina. Parisuhdeväkivaltaa pidetään lähes normaali-
na esimerkiksi siinä tilanteessa, kun mies on työttömänä. Olemme kuitenkin unohtaneet, että parisuhdeväkivalta on yhteiskunnallinen ja kulttuurinen ilmiö, joka kytkeytyy naisena ja miehenä elämiseen ja sukupuolten välisiin suhteisiin. Parisuhdeväkivalta siis heijastelee yhteiskuntamme perinteitä, uskomuksia ja asenteita. Elämme kulttuurissa, jossa väkivalta mielletään maskuliinisuuden symboliksi ja maskuliinisuuden vahvistajaksi. Maskuliinisuus mielletään kyvyksi kontrolloida naista. Nämä parisuhdeväkivallan selitysmallit myös vaikeuttavat eroprosessin käynnistymistä. (Husso 2003, 68, 77.)

Toisaalta monet väkivaltaiseen suhteeseen jäävät naiset toimivat niin kuin yhteiskuntamme odottaa heidän toimivan. He ovat lojaaleja miehilleen ja pysyvät miestensä rinnalla. Tämä voidaan tulkita myös niin, että naiset suhteeseen jäädessään hyväksyvät väkivaltaisen käyttäytymisen. Kulttuurissamme uskotaan myös siihen, että naisille on ominaista toisten tarpeiden huomioiminen sekä uhroutua toisten tarpeiden edessä. Naiset myös uskovat, että he voivat lunastaa miehensä rakkauden, lopettaa suhteessa esiintyvän väkivallan ja pelastaa näin parisuhteen. Tämä uskomus on yleinen niin saduissa kuin kristillisessä kärsimys- ja marttyyridraamassa. (Husso 2003, 115.)

On hyvin yleistä, että mustasukkaisuutta pidetään parisuhdeväkivallan syynä tai motiivina. Parisuhteisiin ajatellaan kuuluvan rakkautta, sitoutumista ja seksuaalista omistautumista kuten myös mustasukkaisuuden tuntemuksia. Mustasukkaisuutta ei kuitenkaan saa käyttää perusteluna tuhoavalle ja rikolliseksi luokiteltavaksi käyttäytymiselle. Parisuhdeväkivaltaa kokevat naiset usein etsivät syytä itsestään, kun he pohtivat sitä, miksi heidän kumppaninsa käyttäytyy väkivaltaisesti. Näin he osallistuvat osaltaan yhteiskuntamme keskusteluun siitä, että parisuhdeväkivallan uhri on omalta osaltaan syyllinen parisuhdeväkivallan olemassaoloon. Media pyrkii osaltaan kieltämään parisuhdeväkivallan olemassaoloa. Parisuhdeväkivaltaa vähätellään ja normalisoidaan esimerkiksi vetoamalla sen yksityisyyteen ja parisuhteen intiimiyteen. Parisuhdeväkivaltaa voidaan kutsua vähättelevästi rakastavaisten riitelyksi. Toisaalta väkivallan tekijän osuutta ja vastuuta minimoidaan. (Husso 2003, 66–67, 102, 113.)

5.2 Parisuhdeväkivallan seuraamukset

Parisuhdeväkivaltaa on alettu pitää sosiaalisena ongelmana Suomessa vasta 1990-luvulta lähtien, mikä on myöhään esimerkiksi Pohjoismaihin verrattuna. 1970- ja 80-luvuilla Naisasialiike Union toi vahvasti esille naisiin kohdistuvan väkivallan ilmiön. Liike pyrki aktiivisesti vaikuttamaan yhteiskuntamme päättäjiin niin, että naisiin kohdistuva väkivalta huomioitaisiin myös maamme lainsäädännössä. 1970-luvun lopulta lähtien keskusteluun on osallistunut vahvasti myös Ensi Kotien Liitto, nykyisin Suomen Ensi- ja turvakotien liitto. 1990-luvulle tulta-

essa vahvistuva kansainvälistyminen pakotti Suomen kiinnittämään huomiota entistä vahvemmin parisuhdeväkivallan esiintymiseen maassamme. Tuona aikana käynnistettiin monia parisuhdeväkivallan vastaisia kampanjoita sekä ennaltaehkäiseviä projekteja. Vuonna 1998 julkaistiin ensimmäinen naisiin kohdistuvan väkivallan yleisyydestä kertova tilasto: ”Usko, Toivo ja Hakkaus”. 1990-luvulla myös lain piirissä tehtiin monia muutoksia. (Piispa 2004, 20–22.)

Matti Vanhasen hallituksen tasa-arvo-ohjelmassa vuosina 2004–2007 parisuhdeväkivalta nähtiin yhtenä naisten ja miesten tasa-arvoa heikentävänä tekijänä. Parisuhdeväkivallan vähentämisestä muodostui tavoite sosiaali- ja terveysministeriön, oikeusministeriön ja poliisin yhteisohjelmassa. Voidaankin todeta, että parisuhdeväkivaltaan on vihdoin 2000-luvulle tultaessa alettu kiinnittää huomiota, niin tutkimuksissa kuin yhteiskuntatasolla. (Piispa & Heiskanen 2006, 1-2.)

Joka viides nainen on nykyisessä parisuhteessaan fyysisen väkivallan kohteena. Puolet naisista on kohdannut entisissä suhteissaan väkivaltaa tai sillä uhkailua. Parisuhdeväkivalta tapahtuu yleensä kodin sisällä ja tekijänä on oma kumppani, sama ihminen jota rakastaa. Tämä tekee parisuhdeväkivallasta erityislaatuisen niin rikoksena, väkivallan muotona kuin yksityisenä kokemuksena. Parisuhdeväkivalta ei ole yksittäinen, ohimenevä tapahtuma, vaan pitkäkestoinen prosessi, jossa väkivallan erimuodot vaihtelevat. Parisuhdeväkivalta on yhteiskunnallinen ongelma ja tämän ajan vaikeimpia sosiaalisia ongelmia. Parisuhdeväkivalta vaikuttaa terveyteen, hyvinvointiin sekä työllistää poliisia, oikeuslaitosta ja sosiaali- ja terveysalan sektoreita. (Husso 2003, 12–13.)

Suomi on Länsi-Euroopan maista parisuhdeväkivaltaisimpia. Ruotsiin verrattuna Suomessa on kolme kertaa enemmän parisuhdeväkivaltaa. Parisuhdeväkivalta on vahvasti sukupuolistunutta. Koti on miehille turvallisin ja naisille turvattomin paikka, kun tutkitaan väkivalta- ja henkirikostilastoja. 90 prosentissa tietoon tulevista kotona tapahtumista väkivaltarikoksista nainen on uhri ja mies tekijä. Naisiin kohdistuvista väkivaltarikoksista noin puolet on puolison tekemiä. (Husso 2003, 16–17.) Väkivaltaisuus parisuhteessa kohdistuu ensisijaisesti nuoriin, 18–29-vuotiaisiin, naisiin (Piispa 2004, 15).

Parisuhdeväkivaltaan on hankala puuttua, siihen vaikuttaa lainsäädäntö sekä itse ongelman tiedostaminen. Väkivallan kohteeksi joutuneet naiset eivät välttämättä tee rikosilmoitusta, koska he häpeävät ja kokevat syyllisyyttä sekä he pelkäävät kosta ja väkivallan pahenemista. Ulkopuolisten puuttumista parisuhdeväkivaltaan vaikeuttaa se, että edelleen parisuhdeväkivaltaa pidetään kiusallisena yksityisasiana, johon ei haluta sotkeutua. (Husso 2003, 18.)

Parisuhdeväkivallan aiheuttamaa inhimillisen kärsimyksen määrää ja laajuutta on vaikea määritellä. Parisuhdeväkivalta uhkaa henkeä ja terveyttä niin välittömästi kuin välillisesti. Parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten itsemurhariski on viisinkertainen verrattuna muihin naisiin, myös alkoholin väärinkäyttö lisääntyy parisuhdeväkivaltaisissa suhteissa. (Husso 2003, 18.)

Parisuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa ei välttämättä tunnusteta tai tunnusteta väkivallaksi, vaikka se täyttääkin väkivallan tunnusmerkit ja se tulisi muissa yhteyksissä välittömästi tunnustetuksi väkivallaksi. Parisuhdeväkivalta saatetaan rinnastaa parisuhteen vuorovaikutusongelmiksi. Tällöin parisuhdeväkivaltaa selitetään ja sille annetaan hyväksyntä. Parisuhdeväkivalta näkyy muutenkin kuin fyysisinä ruhjeina, jotka ajan kanssa usein paranevat. Parisuhdeväkivalta jättää aina jälkensä. Tuskalliset, elämistä rajoittavat muistot, uhrin käsitys omasta itsestään, parisuhteestaan, suhteestaan muihin ihmisiin ja ympäröivään maailmaan muuttuu. (Husso 2003, 45.)

Parisuhdeväkivallan seurauksena uhri kokee erityistä tuskaa ja kärsimystä. Se aiheuttaa epäonnistumisen, kykenemättömyyden, voimattomuuden, loppuun palamisen ja alistetuksi tulemisen kokemuksia sekä elämänhallinnan ja kontrollin kyseenalaistamista. Parisuhdeväkivallan seurauksena uhri joutuu elämään jatkuvan pelon ilmapiirissä. Väkivallan uhka on läsnä parisuhteessa myös silloin, kun suhteessa on meneillään niin sanotusti parempi vaihe. Pelko saa uhrin jatkuvasti mukautumaan, sovittelemaan, ennakoimaan tapahtumia ja tarkkailemaan tilannetta. (Husso 2003, 178, 188–189.)

Parisuhdeväkivallan uhri käsittää ajan eri tavalla. Tämä vaikuttaa siihen, että väkivallan läsnäoloon, ympäröivään todellisuuteen, muistoihin ja tulevaisuuteen

suuntautumiseen suhtaudutaan eri tavoin. Menneisyys tuntuu kadotetulta ja koetaan, että tulevaisuus tuntuu lyhyeltä. Nämä vaikuttavat olennaisesti toimintaan ja valintoihin. Kun tulevaisuuteen orientoituminen heikkenee, särkyä myös kyky oman elämän suunnitteluun. Aika käsityksen lisäksi uhri alkaa epäillä omaa käsitystään itsestään, kokemuksistaan ja tuntemuksistaan. Uhrin todellisuuden taju katoaa. (Husso 2003, 197–198, 204.)

Parisuhdeväkivallan uhri usein masentuu, jolloin päivittäisten rutiinien hoitaminen tuntuu erittäin raskaalta. Omat voimavarat ja elämänhalu uupuvat sekä ihmisten vuorovaikutussuhteiden ylläpitäminen vaikeutuu. Masentunut ihminen kokee itsensä myös avuttomaksi. Itsetunto laskee ja tunteiden käsittely vaikeutuu. Väkivaltaisten tilanteiden myötä uhrien itsepuolustusjärjestelmä saattaa lakata toimimasta. (Husso 2003, 207–208.)

Parisuhdeväkivalta aiheuttaa uhrille traumaattisen kriisin, yllättävän ja odottamattoman tapahtuman, josta selviytymiseen olemassa olevat keinot eivät riitä. Traumaattisen kriisin seurauksena tulee tunne, että tilanne ei ole hallinnassa. Traumaattinen kriisi etenee shokkivaiheesta reaktiovaiheeseen, käsittelyvaiheeseen ja uudelleen suuntautumisen vaiheeseen. Traumaattisesta kriisistä selviytymiseen vaikuttaa olennaisesti se, että tilanteesta voi puhua. Olennaista selviytymisprosessille on myös se, että trauman lähde poistetaan ja uhri saa totuudenmukaista tietoa tapahtuneesta. Parisuhdeväkivalta uhkaa ihmisen perusturvallisuutta ja luottamusta. Se vaurioittaa minäkuvaa ja itsetuntoa sekä tuhoaa käsityksen omasta koskemattomuudesta. (Huhtalo, Kuhanen & Pyykkö 2003, 20.)

Traumaattisen kriisin ensimmäinen vaihe on shokkivaihe, jolloin kriisiin joutunut ei käsitä, mitä on tapahtunut. Tapahtunut voidaan jopa kokonaan kieltää. Shokkivaihe kestää hetkestä muutamaan vuorokauteen, eikä shokkivaiheen tapahtumia välttämättä muista jälkikäteen. Toinen vaihe on reaktiovaihe, jolloin tapahtunut yritetään käsitellä. Vaihe kestää muutamasta viikosta muutamaan kuukauteen. Reaktiovaiheessa tapahtuneen kieltäminen vähenee ja ihmisen henkiset puolustuskeinot alkavat toimia uudelleen. Vaiheen aikana myös aletaan ymmärtää, miten tapahtunut vaikuttaa omaan elämään. Erilaiset ruumiilliset oireet,

esimerkiksi ahdistuneisuus, kuuluvat vaiheeseen. Kolmas vaihe on käsittelyvaihe, jolloin tapahtunut aletaan hiljalleen hyväksyä. Vaihe kestää muutamista kuukausista vuoteen. Traumaattisen kriisin neljäs vaihe on uudelleen suuntautumisen vaihe, jolloin tapahtuu lopullinen toipuminen. Vaiheeseen liittyy, että tapahtunut on onnistuttu käsittelemään niin, ettei se enää rajoita elämää. (Huhtalo, Kuhanen & Pyykkö 2003, 21.)

Väkivaltainen parisuhde heijastuu myös uhrin psyykkeeseen. Posttraumaattinen stressireaktio tarkoittaa sitä, että uhri kärsii ristiriitaisista tunteista, levottomuudesta, ahdistuneisuudesta, syyllisyydestä ja vihasta. Parisuhdeväkivalta aiheuttaa myös erilaisia pelkotiloja, masentuneisuutta, epätoivon tunteita, keskittymis-, nukahtamis- ja syömisongelmia sekä eristäytymistä. (Huhtalo, Kuhanen & Pyykkö 2003, 20.)

5.3 Väkivallan ja riitelyn ero

Parisuhde on kaksiteräinen miekka. Parhaimmillaan parisuhde tuottaa onnea, terveyttä ja hyvinvointia. Pahimmillaan se kaventaa ihmisen mahdollisuutta toteuttaa itseään sekä saavuttaa tasapainon läheisyyden ja erillisyyden välillä. Pelkkä parisuhde ei siis riitä, merkitsevää on parisuhteen laatu. (Määttä 2000, 20.)

Parisuhteeseen kuuluvat kompromissit ja tinkimiset, mutta siihen kuuluu myös asioita, joihin ei tule sopeutua. Parisuhteessa elävien on yhä uudelleen tehtävä itselleen ja toiselle selväksi ne asiat, joista on valmis tinkimään ja mistä puolestaan ei. Vain näin parisuhde voi säilyä eheänä. Kummankaan ei tule luopua oikeudesta olla oma itsensä. Omat ajatukset, tunteet ja tarpeet tulee saada ilmaista. Molemmilla on oikeus tulla kuulluksi ja ymmärretyksi, molemmilla on oikeus saada luottamusta, kunnioitusta ja hyväksymistä. Parisuhteen perustan muodostaa avoin keskustelu. (Määttä 2000, 30–31.)

Parisuhteen vuorovaikutuksen perustan muodostaa kumppanien keskinäinen tapa keskustella ja ilmaista asioita. Parisuhteessakin pätee vanha sanonta ”Niin

metsä vastaa, kuin sinne huudetaan”. Parisuhteessa ei tule unohtaa kehua, kiittää ja tulkita parhain päin, näin luodaan parisuhteelle kestävä perusta. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettei kritiikkiä ja pettymyksen tunteita tulisi näyttää. Yhdessäolo ei ole pelkkää onnea, iloa ja kiittämistä. (Määttä 2000, 46–47, 66.)

Parisuhteessa on vaikeaa saada oma viesti perille, niin kuin sen tarkoittaa. Ihmisten väliseen viestimiseen liittyy monenlaisia väärinkäsityksiä, koska asiat voidaan esittää ja tulkita monin eri tavoin. Parisuhteessa kielteinen kommunikointi on tuhoavaa, koska se syövyttää parisuhdetta hiljalleen. Negatiivinen viestintä, kuten parisuhdeväkivaltakin, pahenee ajan kuluessa. Kielteisen viestinnän voi kuitenkin itse katkaista. Miten ristiriitatilanteita parisuhteessa käsitellään, kuvastaa parisuhteen tulevaisuuden mahdollisuuksia. Parisuhteen osapuolten kyvyttömyys ja haluttomuus selvittää konflikteja kertoo tyytymättömyydestä parisuhteeseen. Sinnikkyys ratkoa parisuhteen ongelmat, tuottaa myönteisiä vaikutuksia suhteen jatkumiselle. (Määttä 2000, 101–105, 112.)

Koska oman viestin perille saaminen on usein vaikeaa, tulisi parisuhteen osapuolten ilmaista itseään suorasti ja täsmällisesti, näin viestin tulkitseminen oikein helpottuu. Parisuhteessa ilmenevät kommunikointivaikeudet voidaan jakaa kolmeen ryhmään: ilmaisuvaikeudet, vastaamisvaikeudet ja kommunikointivaikeudet ristiriitatilanteissa. Ilmaisuvaikeudet ovat kyvyttömyyttä ilmaista tunteita, kyvyttömyyttä selkeään ilmaisuun siitä mitä haluaa, tarve luoda päätelmät olettujen perusteella sekä toisen tarpeeton kiusoittelu. Vastaamisvaikeudet käsittävät pyyntöihin vastaamattomuuden, toisen näkökulman huomiotta jättämisen sekä toisen mielipiteiden ja tunteiden väheksymisen. Kommunikointivaikeudet ristiriitatilanteissa pitävät sisällään että, ollaan liian usein erimieltä, annetaan merkityksettömien asioiden häiritä, toiseen puretaan turhautuneisuutta, toista syytellään vastoinkäymistilanteissa sekä ääntä korotetaan ja poistutaan ristiriitatilanteissa. (Määttä 2000, 114, 116–118.)

Kommunikaatio-ongelmien pohjan muodostaa usein vaikeus keskittyä kuuntelemaan toisen sanoja. Tunteet vaikuttavat siihen, että asioihin otetaan kantaa ennen kuin asian lopullinen merkitys on selvinnyt. Etenkin ristiriitatilanteissa tämä korostuu, koska ihminen asettuu helposti puolustuskannalle ja tulkitsee

viestiä omasta näkökannastaan. Keskustelun seuraaminen vaikeutuu myös, jos kuulija keskittyy ainoastaan siihen, miten itse vastaisi seuraavaksi. Toisen yläpuolelle asettuminen, oman aseman tai paremmuuden korostaminen johtavat myös siihen, että kuulija unohtaa kuunnella. (Määttä 2000, 119–120.)

Thomas Gordon on kehittänyt niin sanotun aktiivisen kuuntelun menetelmän. Menetelmä pohjautuu siihen, että kuuntelijan tulee olla kiinnostunut toisen ajatuksista ja tunteista sekä pyrkiä ymmärtämään mitä toinen todella sanoo. Menetelmä pohjautuu siihen, että kuuntelija varmistaa sen, että hän on tulkinut kuulemansa oikein. Menetelmän ideana on, että toisen ajatuksia ei voida lukea. Menetelmässä aktiivisen kuulijan roolin ottanut myös rohkaisee puhujaa ilmaisemaan ajatuksiaan. (Määttä 2000, 120.)

Ristiriitoja voidaan selvittää monin eri tavoin parisuhteessa. David Canary ja William Cupach ovat jaotelleet konfliktitilanteiden selvittämisessä käytettävät taktiikat kahteen menetelmään: kiinteyttävään ja hajottavaan taktiikkaan. Kiinteyttävä taktiikka tarkoittaa sitä, että parisuhteen osapuolet hakevat tarkoituksellisesti parisuhdetta yhdistäviä tavoitteita ja yhteisiä mielipiteitä erimielisyyksien sijaan. Puolisot osoittavat luottamusta ja rakkautta toisiinsa myös konfliktitilanteissa ja kykenevät pohtimaan kummankin osapuolen etuja, eivät pelkästään omiaan. Hajottavaan taktiikkaan kuuluu olennaisena pyrkimys nujertaa kumppani, halu muokata toinen omin tavoitteisiin sopivaksi sekä uhkailuja, ivaa ja huutamista. (Määttä 2000, 132–133.)

Harville Hendrix puolestaan on hahmotellut peilaamisen menetelmän ristiriitaitilanteisiin. Kumppanin puhuessa häntä vaivaavasta asiasta, kuuntelija toistaa asian omin sanoin, yrittäen tavoittaa asian ja sen tuomat tunteet. Menetelmä vaatii avointa kuuntelua sekä puhumista. Puhuja myös varmistaa, että kuuntelija on ymmärtänyt asian oikein. Menetelmä pyrkii siihen, että kummatkin ovat samalla tunneaaltopituudella. (Määttä 2000, 133–134.)

John Gottman työryhmineen on laatinut menetelmän XYZ-lauseen. Tällä lauseella voidaan selkeästi tuoda julki huolenaihe, joka painaa mieltä. Lauseen muuttujat jaotellaan niin, että ”Kun sinä teet X-asian tilanteessa Y, minun tun-

teeni on Z". Lauseella saadaan kuvatuksi huolenaihetilanteessa toisen käyttäytyminen, tilanne jossa se tapahtui ja huolenaiheen esittäjän omat tunteet. Tätä menetelmää voidaan pitää rakentavana ongelmien erittelytapana, koska puhuja kertoo suoraan omista tunteistaan, jättäen vastuun tilanteen muuttamisesta kuuntelijalle. (Määttä 2000, 134–135.)

Parisuhteen valtataistelussa on joskus myönnyttävä häviöön, aina ei tule voittaa. Tähän on kehitelty strategia YYR(W). Strategia on peräisin englanninkielisestä nettichattailusta ja se tarkoittaa Yeah, You Are Right (Whatever). Menetelmä perustuu siihen, että toisen hyväksi luovutaan omista eduista, kyseessä ei ole kuitenkaan oma häviö. Toinen saa mitä haluaa, eikä asiaa tule ottaa liian vakavasti. (Nevalainen 2006, 54–57.)

Riitelyyn ei kuulu väkivaltaa, turhaa huutoa ja tavaroiden heittäilyä, toisen käyttäytymisen tulkintaa, negatiivista uudelleen määrittelyä, tilanteesta poistumista tai marttyyryyttä. Väkivalta ei missään nimessä ole osa riitelyä. Vaikka puoliso on 99 prosenttia ajasta ihana, ei väkivaltaa tule silti hyväksyä missään muodossa. Väkivallan käyttäminen tai sillä uhkaaminen vie toiselta mahdollisuuden puolustukseen. Huutaminen on varsin yleistä, mutta hyödytöntä. Huutaminen nostattaa vastapuolella yleensä vihan tunteet, jolloin tilanteesta ei enää kuunnella toista, vaan huudetaan takaisin. Rauhallisesti puhumalla saadaan riidan aiheuttaneesta tilanteesta oikeanlainen kuva, jota voidaan sulatella. (Nevalainen 2006, 133–134.)

Toisen sanomisista ei tule tehdä psykologisia tulkintoja, koska omat tulkinnat eivät osu aina oikeaan. Silloin asettaa itsensä toisen yläpuolelle ja tämä aiheuttaa loukkaantumisen tunteen toiselle osapuolelle. Negatiivinen uudelleenmäärittely tarkoittaa sitä, että neutraali tai positiivinen asia määritelläänkin negatiiviseksi. Negatiivinen uudelleenmäärittely on hyvin yleistä sekä sen avulla riidan aloittaminen on helppoa. Riitelytilanteesta ei tule myöskään poistua paikalta, vaikka aikalisän ottaminen on välillä paikallaan. Tilanteesta poistumisella tarkoitetaan sitä, että riitaa ei käsitellä loppuun, koska toinen poistuu paikalta. Riitelyn suurena kompastuskivenä voidaan pitää marttyyryyttä. Parisuhteeseen kuuluu, että molemmat osapuolet joutuvat tekemään uhrauksia, mutta näistä uhrauksis-

ta ei missään vaiheessa saa tehdä suurta numeroa. (Nevalainen 2006, 135–139.)

Riitelystä tulee väkivaltaa silloin, kun mukaan tulee pelko. Pelon mukana olo tuo sen, että riitelystä katoaa vastavuoroisuus, jolloin uhri joutuu muuttamaan normaalia tapaansa toimia ja ajatella. Väkivaltainen riitely ei myöskään ratkaise riidan aiheena ollutta ongelmaa, vaan tuo niitä lisää. Väkivaltaisessa riidassa riidan motiivina ei ole ratkaisun etsiminen, vaan vallan ja voiman näyttäminen. (Huhtalo, Kuhanen & Pyykkö 2003, 12.)

6 OPPIMATERIAALIPAKETIN VALMISTAMINEN

Opinnäytetyön pitäisi olla työelämälähtöinen, käytännönläheinen, toteutettu tutkimuksellisella asenteella sekä osoittaa riittävästi tietojen ja taitojen hallintaa. Toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehto tutkimuspainotteiselle opinnäytetyölle. Toiminnallisella opinnäytetyöllä pyritään ammatilliseen käytännön toiminnan ohjeistamiseen, opastamiseen, järjeistämiseen tai toiminnan järjestämiseen. Tärkeintä toiminnallisessa opinnäytetyössä on, että käytännön toteutus ja sen raportointi tutkimusviestillisin keinoin yhdistyvät. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9-10.)

6.1 Ideointi

Hyvänä opinnäytetyönä pidetään sellaista työtä, jonka aihe nousee koulutusohjelman opinnoista ja sen kautta kyetään syventämään tietoja ja taitoja itseä kiinnostavasta aiheesta sekä aiheen avulla saadaan yhteys työelämään. Toiminnalliselle opinnäytetyölle on tärkeää saada toimeksiantaja, jolloin omaa osaamista pääsee näyttämään laajemmin. Toimeksiantajan saaminen opinnäytetyölle vahvistaa vastuunottoa työstä sekä opettaa projektinhallintaa. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 16–17.)

Opinnäytetyö prosessin alkumetreistä asti meitä on kiinnostanut toiminnallinen opinnäytetyö, jonka pohjalle myös aihealueen lopullinen valinta perustui. Aiheen valinta heijastui Lapsuus ja Nuoruus- opintokokonaisuuteen, jonka suoritimme keväällä 2010. Teoriaopintojen aikana emme juuri käsitelleet parisuhdeväkivallan teemaa, mutta huomasimme harjoittelujaksojemme aikana, että aihe nousi käytännön työskentelyssä esille. Aihe herätti mielenkiinnon meissä molemmissa, jonka vuoksi halusimme syventää tietämystämme nimenomaan parisuhdeväkivallan ilmiöstä. Toisaalta halusimme myös työllämme tutustua miten parisuhdeväkivallan ehkäisyyn voidaan vaikuttaa. Kiinnostavan aiheen löydyttyä, pohdimme, miten saisimme aihepiirin sopimaan diakonisiin opintoihin. Rippikoulu työskentely muodosti kaipaavamme linkin diakonisiin opintoihimme. Toisaalta

rippikoulutyöskentely mahdollisti meille myös syventymisen nuoriin, joka jäi Lapsuus ja Nuoruus opintokokonaisuudessa lapsuuden varjoon.

Opinnäytetyömme aiheen muodostuttua selkeäksi kokonaisuudeksi, lähdimme etsimään ideoita käytännön toteutukseen. Olimme yhteydessä Porin Ensi- ja Turvakoti Esikkoon sekä Porin seurakuntayhtymän erityisnuorisotyöhön. Näistä saimme hankkeellemme ajatuksia, joita peilasimme omiin suunnitelmiimme. Saimme oppimateriaalipakettiimme suuntaviivat, joista työstimme kevään aikana oppimateriaalin testiversion.

Opinnäytetyöpäiväkirja toimii niin sanotusti muistina pitkässä opinnäytetyöprosessissa. Päiväkirjan avulla prosessin loppuvaiheillakin kykenee muistamaan miksi on matkan varrella tehnyt erilaisia valintoja. Opinnäytetyön lopullinen raportointi tukeutuu prosessin aikana tehtyihin muistiinpanoihin, joten kannattaa pitää huolellista opinnäytetyöpäiväkirjaa. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 19.)

Virallinen opinnäytetyöprosessimme alkoi heti vuoden 2011 alussa. Aiheen rajauksen jälkeen, mietimme työmme aikataulua. Alusta asti olemme pyrkineet siihen, että opinnäytetyö hoidetaan kunnialla loppuun asti. Tavoittelimme sitä, että opinnäytetyöprosessimme on valmis ennen virallista valmistumispäiväämme. Aikatauluamme edisti aluksi kevään opinnäytetyöverstaat, jotka asettivat selkeät päivämäärät työmme etenemiselle.

Idean hahmottamisen jälkeen otimme yhteyttä Tampereen seurakuntayhtymään. Päädyimme Tampereen seurakuntayhtymään, koska toinen meistä asuu Pirkanmaalla ja toinen meistä on kotoisin Pirkanmaalta. Iloksemme ensimmäinen yhteydenotto tuotti tulosta, jolloin saimme Tampereen seurakuntayhtymän kautta yhteistyötahoksi Messukylän seurakunnan. Seurakunnan nuorisopastori Jari Pulkkinen aloitti kanssamme yhteistyön. Yhteistyötahon saaminen mukaan opinnäytetyöhöemme, asetti toiminnallemme oman aikataulun. Pulkkinen johtama rippileiri sopi omaan aikatauluunne hyvin, koska leiri pidettiin kesäkuun keskivaiheilla. Koimme ajankohdan olevan hyvä, koska se sai meidät keskittymään opinnäytetyöhöemme. Verstaiden kanssa leiristä muodostui hyvä jatkumo opinnäytetyömme edistymiselle. Pulkkinen myös ehdotti meille, että pidämme

tuntimme leirin loppupuolella. Silloin leiriläiset ovat jo ehtineet tutustua toisiinsa, jolloin itse oppimiselle jää enemmän aikaa.

Vaikka olemme tehneet tiivistä työtä opinnäytetyömme etenemisen takaamiseksi, asetti Henriikka Suomisen kolmen kuukauden kansainvälisen harjoittelun jakso Afrikassa haasteita aikataulussa pysymiselle. Ennen Henriikan vaihtoon lähtöä suunnittelimme tarkkaan, miten etenemme seuraavien kolmen kuukauden aikana työssämme. Valmistelimme työmme kulun etukäteen, huomioiden verstayöskentelyn. Jaoimme työtehtävät niin, että kummatkin kykenevät myös Henriikan vaihtojakson aikana tekemään opinnäytetyömme eteen tarvittavia toimia. Kaikesta huolimatta kolmen kuukauden erillään työskentely oli haasteellista, mutta se sujui kuitenkin suunnitelmien mukaan. Henriikan palattua takaisin Suomeen toukokuun lopulla, aloitimme hektisen oppituntien suunnitteluvaiheen. Oppitunnit pidettiin jo kesäkuun 17. päivänä Isosaarella. Päädyimme Jari Pulkkinen kanssa siihen ratkaisuun, että ryhmän suuren koon vuoksi rippikoululaiset jaetaan kahteen ryhmään. Rippikoululaisia oli leirillä yhteensä 40, jolloin kumpaankin ryhmään tuli 20 nuorta. Näin saimme mahdollisuuden testata oppimateriaaliamme kahteen otteeseen saman päivän aikana.

6.2 Toteutus

Opinnäytetyömme idean synnyttyä, ensimmäisen opinnäytetyöverstaan aikana, esille nousi kysymys siitä, mikä on oppimateriaalimme pedagoginen perusta. Verstaan aikana keskustelimme konstruktivismista, jolle tänä päivänä oppiminen pyritään rakentamaan. Konstruktivismiin tutustuessamme, koimme, että sen keskeiset piirteet vastaavat niitä mielikuvia, joita halusimme oman oppituntimme kuvastavan. Mielikuvamme oppitunnista piti sisällään rippikoululaisten aktiivisen osallistumisen, joka edesauttaisi oppijan omaa aktiivista roolia. Halusimme, että rippikoululaiset eivät istu passiivisina opetuksen aikana, vaan saisimme kuulla heidän ajatuksiaan. Koimme myös tärkeäksi, että oppituntimme sisältäisi monipuolisia opetusmenetelmiä, joka innostaisi nuoria osallisuuteen. Koimme, että nuoret ovat haastava ikäryhmä saada mukaan opetukseen sekä keskittymään tuntiemme sisältöön. Konstruktivismihan tukeutuu vahvasti aja-

tukseen, että oppiminen on aktiivinen yksilökohtainen prosessi. Konstrukttiivinen oppiminen heittää vastuun oppimisesta itse oppijalle. Yhteisöllinen lähestyminen huomioi lisäksi yksilön sosiaalisen vuorovaikutuksen. Sen vuoksi oli tärkeää, että rippileiriläiset ovat ehtineet tutustua toisiinsa jo muutaman päivän ajan, ennen meidän tuntiamme.

Rippikoulusuunnitelma (2001) rakentuu konstruktivismiin ydinajatusten ympärille. Suunnitelma pyrkii siihen, että rippikoululainen olisi aktiivinen oppija ja leirin henkilökunta ohjaa nuorta oppimisprosessissa. Rippikoulusuunnitelmasta nousee esille, että oppituntien tulisi olla monipuolisia ja innostaa nuoret osallistumaan. Halusimme, että oppituntimme ei olisi opettajakeskeistä, vaan se kykenisi herättämään nuorten mielenkiinnon. Oppituntimateriaalia rakentaessamme, hyödynsimme tehtävien pohjana Elämä ilman pelkoa – Keinoja kouluille puuttua pari- ja lähisuhdeväkivaltaan käsikirjaa. Käsikirja on osa Naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyprojektia. Käsikirja sisältää erilaisia tehtäviä, joiden pohjalta ideoimme ryhmätehtävät rippikoulun tunneille.

Päädyimme, että avaamme tunnin musiikilla, joka herättelisi rippikoululaiset aiheeseen. Toivoimme, että musiikin kautta nuorten ajatusprosessi käynnistyisi. Musiikin käyttöä opetuksen aikana suosittelivat työntekijät niin Esikossa kuin seurakunnan nuorisotyössäkin ja heiltä saimme ideoita kappaleiden valintaan. Avauksen lisäksi käytimme musiikkia hyödyksi muutamaaan otteeseen oppituntien aikana. Tuntien suunnittelussa huomioimme sen, että teoriaosuudet seuraavat toisiaan selkeässä järjestyksessä. Jokaisen teoriaosuuden keskeisimmät asiat ovat koottu Power Point-esityksiin, jotka ovat koottu opinnäytetyömme liitteiksi.

Musiikkiavauksen jälkeen esittelimme itsemme ja tuntien aiheen sekä jaoimme leiriläiset viiden hengen ryhmiin. Halusimme aloittaa tunnin pohtimalla leiriläisten kanssa mitä parisuhde on ja mitä se pitää sisällään. Tahdoimme, että nuoret myös saisivat suuntaviivoja siitä, mille parisuhde rakentuu. Koimme tärkeäksi, että ennen kuin käsittelemme parisuhdeväkivaltaa, tulee puhua parisuhteesta, koska parisuhdeväkivaltaa ei ole ilman parisuhdetta. Toisaalta parisuhde avasi vaikeasta aiheesta puhumisen ryhmälle. Koimme, että rippileiriläisten ajatus-

maailmaan sisältyy käsityksiä seurustelusta sekä parisuhteesta, koska siinä iässä usein aloitellaan ensimmäisiä suhteita. Korostimme, että parisuhde ei ole roolileikkiä, vaan siinä saa ja pitää olla oma itsensä. Murrosiän kuohunnassa on myös hyvä muistuttaa nuoria siitä, että kukaan meistä ei ole täydellinen, jolloin suhteen osapuolet täydentävät toisiaan.

Tunnin seuraava osio keskittyi parisuhdeväkivaltaan. Aiheen käsitteleminen aloitettiin ryhmätyöskentelyllä, jonka tarkoituksena oli antaa leiriläisille mahdollisuus miettiä parisuhdeväkivallan ilmenemismuotoja. Parisuhdeväkivalta jaetaan henkiseen, fyysiseen, taloudelliseen, hengelliseen ja seksuaaliseen väkivaltaan. Ensimmäisenä usein nostetaan esille fyysinen väkivalta, mutta murrosikäisen itsetuntoon vaikuttavat negatiivisesti erityisesti henkisen ja seksuaalisen väkivallan muodot, jotka pirstaloivat rakentuvaa käsitystä itsestä.

Seuraavan osion aloitimme lukemalla ääneen runon, jonka löysimme teoriaosuutta kirjoittaessamme. Runo johdatteli aiheeseen, miksi ihminen käyttäytyy väkivaltaisesti. Osiossa korostimme, että parisuhdeväkivalta aiheena on edelleen tabu, vaikka se on yhteiskuntamme ongelma. Parisuhdeväkivaltaa ei voida rajata koskemaan tiettyjä ihmisryhmiä, vaan se ulottuu jokaiseen yhteiskuntaluokkaan. Nostimme esille, että väkivaltaiseen käytökseen vaikuttaa osaltaan opitut mallit. Opittuja käyttäytymismalleja kykenee muokkaamaan, jos käsittää, että käyttäytymismalli on virheellinen. Opittujen käyttäytymismallien ohella erilaiset yhteiskunnan asettamat roolit heijastuvat ihmisten käyttäytymiseen, jolloin vääriäkin tekoja hyväksytään. Helposti virheitä ryhdytään etsimään itsestä. Myös pelko perheen tuhoutumisesta, saattaa sitoa parisuhdeväkivallan uhrin väkivaltaiseen suhteeseen.

Tarkoituksemme oli esittää lyhytelokuva Tunnustus, jonka sanomasta heijastui parisuhdeväkivallan seuraamukset. Lyhytelokuvan esittäminen kuitenkin epäonnistui, koska Internet-yhteys ei toiminut Isosaarella, jossa rippileiri pidettiin. Idea videomateriaalin hyödyntämisestä osana produktimme toteuttamista oli ajatuksissamme mukana alusta lähtien. Tunnustus video löytyi lopulta omien etsintöjemme tuloksena, vaikka saimme useita ehdotuksia myös Porin Ensi- ja turvakoti Esikosta. Teoriasta halusimme nostaa esille, että fyysinen väkivalta ei

esiinny yksin, vaan parisuhdeväkivalta ilmenee eri muodoissa sykleittäin. Parisuhdeväkivalta on päättymätön kehä, jossa vuorottelevat halventaminen, alistaminen ja fyysinen väkivalta sekä tekojen hyvittäminen. Koimme olennaiseksi, että nuoret kiinnittäisivät huomiota parisuhdeväkivallan vaikutuksiin ihmisen mielen-terveydessä. Parisuhdeväkivallan uhri elää pelon ilmapiirissä, vaikka uhri ei sitä itse aina tiedostakaan. Parisuhdeväkivaltaa ei siis missään nimessä tulisi vähätellä.

Osion aloituksessa hyödynsimme Elämä ilman Pelkoa – keinoja kouluille puuttua pari- ja lähisuhdeväkivaltaan käsikirjasta löytämiämme väittämäkortteja. Väittämien aiheiden kautta pyrimme avaamaan keskustelua riitelyn ja väkivallan eroista sekä oikeanlaisesta vuorovaikutuksesta parisuhteessa. Pidimme tärkeänä, että nuoret hahmottaisivat sen mitkä piirteet ovat riitelyä ja milloin riitely on mennyt liian pitkälle. Hyvään vuorovaikutukseen sisältyy oikeus tunteiden, ajatusten ja tarpeiden ilmaisuun. Parisuhteen kantavana voimana on, että kummatkin osapuolet uskaltavat olla mitä oikeasti ovat, jonka pohjalta syntyvät luottamus, kunnioitus sekä toisen hyväksyminen. Lisäksi toimimme nuorille työkaluja ristiriitatilanteisiin, joissa kompromissien tekeminen ja toisen oikeassa oleminen on hyväksyttävää.

Oppitunnin halusimme lopettaa niin, että nuorille jäisi raskaasta tematiikasta huolimatta positiivinen olo. Lopetuksen myötä toimimme esille kristillistä näkökulmaa aiheeseen. Olemme Jumalan kuvia, meidän tulee kunnioittaa sekä hyväksyä toisemme. Käskyistä suurin on ”Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi”.

Oppitunnin päätyttyä jaoimme ryhmille kokoamme tiedot Tampereen alueen auttajatahoista, joihin voi apua tarvittaessa ottaa yhteyttä. Tällä halusimme korostaa sitä, että on olemassa tahoja, joiden puoleen voi kääntyä. Samalla halusimme rohkaista nuoria hakemaan apua nyt tai tulevaisuudessa. Parisuhdeväkivalta jättää aina jäljet, eikä traumoja tule olla käsittelemättä. Olimme myös saaneet Porin Ensi- ja Turvakoti Esikosta materiaalia heidän toiminnastaan, jotka olivat leiriläisten saatavilla. Keräsimme myös leiriläisiltä palautteen oppituntimme kulusta.

6.3 Palautteen purku ja oppituntimateriaalin jatkokehittäminen

Toiminnallisessa opinnäytetyössä ei ole välttämätöntä hyödyntää tutkimuksellisia menetelmiä. Toiminnallisissa opinnäytetöissä tutkimuskäytäntöjä hyödynnetään lähinnä tiedon keruun apuvälineenä. Aineiston ja tiedon keruu tulee harkita tarkoin, ettei opinnäytetyö kasva laajuudeltaan liian työlääksi. Tutkimuksellisella otteella voidaan toiminnallisissa opinnäytetöissä kartoittaa idean tai tuotteen toteutustapaa. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 56–57.) Omassa työssämme halusimme kerätä tunneille osallistuneilta leiriläisiltä palautetta siitä, miten olimme onnistuneet tuntien suunnittelussa ja toteutuksessa. Palautteen kautta keräsimme tietoa siitä, oliko tuntien suunnittelussa suuria puutteita tai ilmenikö kehitysideoita.

Toiminnallisissa opinnäytetöissä aineistoa kerätään perustasolla, jolla pyritään turvaamaan saadun tiedon laatu. Tämän tyyppisissä töissä saatua tietoa ei myöskään tarvitse analysoida yhtä tarkasti kuin tutkimuksellisissa töissä. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 57–58.) Suunnittelimme kyselyn tekoa leiriläisille jo opinnäytetyöprosessin alkuvaiheilla. Päädyimme tekemään leiriläisille kyselylomakkeen, jonka kaikki kysymykset ovat avoimia. Halusimme näin mahdollistaa leiriläisille vapauden tuoda omia ajatuksiaan esille tuntiemme kulusta. Kyselylomakkeen lopulliseen versioon otimme viisi avointa kysymystä sekä kysymyksen tuntien yleisestä arvosanasta. Koimme tärkeäksi kerätä palautetta myös siitä näkökulmasta, miten olemme omassa opinnäytetyössämme onnistuneet.

Oppituntien lopussa jaoimme rippikoululaisille palautekyselyn, jonka he täyttivät heti kyselylomakkeen saatuaan. Luokasta poistuessaan, he antoivat täytetyn lomakkeen takaisin meille. Saimme täytettyjä lomakkeita takaisin 36 kappaletta. Lomakkeen ensimmäisenä kysymyksenä oli, miten tuttu aihealue oli entuudestaan leiriläisille. Kerättyjen lomakkeiden kautta huomasimme, että yleisesti ottaen aihe oli leiriläisille tuttua. Palaute nosti esille, että etenkin fyysinen väkivalta mielletään vääräksi, eikä sen käyttöä hyväksytä. Leiriläiset myös ovat tietoisia parisuhteesta ja seurustelusta yleisenä aihealueena.

Lomakkeen toisena kohtana kysyimme leiriläisiltä sitä, mitä on jäänyt tunneistamme mieleen. Monet kokivat, että tuntien aikana he ovat saaneet lisätietoa parisuhdeväkivallasta. Etenkin väkivallan moninaisuus ja sen eri ilmenemis muodot oli nostettu esiin monissa palautelomakkeissa. Nuoret kokivat myös saaneensa tietoa siitä, että väkivalta on aina väärin ja haitallista sekä rikos. Väkivaltaa ei saa käyttää missään tilanteissa. Leiriläiset toivat esiin sen, että tunnit antoivat tietoa parisuhteesta, sen vaikeuksista sekä siitä mikä on riitelyä ja mikä väkivaltaa. Palautteessa oli myös mainintoja siitä, että miehet ovat parisuhteessa väkivaltaisempia kuin naiset.

Kolmanneksi kysyimme siitä, mikä opetusta haittasi. Palautteessa oli mainintoja siitä, että Power Pointeissa oli liikaa tekstiä sekä esityksemme tukeutui hetimitäin paperista lukuun. Palautteessa oli myös siitä, että kuuluvuus oli ajoittain heikkoa. Kuuluvuuteen vaikutti osaltaan useammasta palautteesta esille nousut melu. Jokunen leiriläisistä koki itsensä väsyneeksi, joka vaikeutti tuntien seuraamista.

Neljännessä kysymyksessä kysyimme leiriläisiltä sitä, mikä edisti oppimista. Palautteessa korostui hyvä esitys, meidän äänien selkeys sekä hyvin selitetyt asiat. Esitystä tukivat aiheeseen nojaavat Power Pointit. Leiriläiset kokivat, että tehtävät auttoivat oppimisessa. Lisäksi kaverit tukivat oppimisprosessia.

Viimeinen avoin kysymys koski oppitunnin kehittämistä. Palautteessa oli niukasti kehittämideoita. Tuntien kehittämiseksi esitettiin, että Power Pointit olisivat tiiviimpiä ja sisältäisivät vähemmän tekstiä. Teoriaosuus koetettiin liian laajaksi. Palautteessa myös toivottiin, että esitys olisi hauskeampi ja sisältäisi vähemmän puhetta. Useat halusivat, että opetuksen tueksi käytettäisiin myös videota tai muuta sellaista materiaalia. Osa palautteen antajista toivoi oppitunnin olevan pidempi, puolestaan osa toivoi tuntiin ytimekkyyttä. Palautteen viimeinen kohta oli kouluarvoasteikolla annettava arvosana tunnista kokonaisuutena. Palautteiden perusteella keskiarvoksi oppitunneistamme tuli kahdeksan.

Koska oppituntimateriaalimme sisältää monia ryhmätehtäviä, ei ole yhdentekevää miten ryhmät muodostetaan. Ensimmäinen ryhmä teki itsenäisesti ryhmäjä-

konsa, toisen ryhmän kanssa otimme luvun viiteen, jonka kautta ryhmät muodostuivat. Olimme jo etukäteen suunnitelleet, että me jaamme ryhmät, mutta ensimmäisen ryhmän kohdalla liukenimme päätöksestämme leiriläisten toiveiden mukaisesti. Toisen ryhmän kanssa pysyimme kuitenkin omassa päätöksestämme. Huomasimme, että ensimmäinen ryhmä käyttäytyi levottomasti, koska kaverit yllyttivät toisiaan. Toinen ryhmä käyttäytyikin moitteettomasti, koska he eivät voineet tuntien aikana puhua ystävilleen.

Ryhmän osallistuminen tunteihimme huolestutti meitä etukäteen. Iloksenne kuitenkin saimme ryhmät aktiivisesti mukaan oppitunteihin. Leiriläiset keskittyivät teoriaosuuksiin sekä olivat innostuneita ryhmätehtävistä. Seuratessamme ryhmien toimintaa, huomasimme, että he oikeasti miettivät annettuja aiheita sekä toivat myös ajatuksiaan esiin. Uskomme, että tuntien sisällöllinen vaihtelu tuki osaltaan leiriläisten keskittymistä ja tuntiin osallistumista.

Palautteessa nousi esille etenkin Power Pointtien tiivistäminen. Otimme palautteen vastaan ja muokkasimme kaikkia käytettyjä Power Pointteja lyhyemmiksi. Emme kuitenkaan poistaneet kokonaisia Power Pointteja tuntimateriaalista, koska osaltaan Power Pointit tukevat opetuksen seuraamista. Olimme erittäin pahoillamme, ettemme voineet esittää lyhytelokuvaa, jonka olimme suunnitelleet osaksi tuntikokonaisuutta. Palautteessakin oli toivottu videomateriaalia. Oppitunnin toteutuksessa toimisi parhaiten puolikaari-malli, jossa leiriläiset istuivat ryhmissään. Emme kuitenkaan voineet toteuttaa puolikaarimallia, koska tilat eivät antaneet myöden. Vaikeaksi koimme etenkin sen, että tuntien aikana osa leiriläisistä joutui istumaan selkä meihin päin, mikä vaikeutti oppituntiin keskittymistä sekä lisäsi rauhattomuutta luokassa.

Kokemattomuutemme oppituntien suunnittelijoina pohditutti meitä. Olimme huolissamme siitä, että minkä verran materiaalia tulisi olla eheän oppikokonaisuuden aikaan saamiseksi. Saimme vasta leiripaikalla tarkkuuden käytettävissä olevasta ajasta. Jouduimmekin jo ennen ensimmäistä tuntia tiivistämään oppitunnin sisältöä. Tästä huolimatta emme kuitenkaan halunneet poistaa materiaalistamme osioita, koska materiaalia voi soveltaa hyvin erilaisiin kokonaisuuksiin. Materiaalista voi tilanteen mukaan poimia oleellisia osioita tai sitä voi jakaa

eri tilanteisiin. Materiaalista riittää useamman tunnin kokonaisuuksiin, mutta siitä voi ottaa vain pätkiä muun rippikouluopetuksen oheen.

7 VALMIS OPPIMATERIAALI

Hei rippikoulun opettaja,

Kädessäsi oleva rippikoulumateriaali käsittelee parisuhdeväkivaltaa. Vaikka materiaalimme painottuu parisuhdeväkivaltaan, olemme koonneet materiaaliimme myös tietoa parisuhteesta. Rippikouluikäiset ovat erittäin herkässä iässä, johon sisältyy itsensä sekä rajojen etsimistä ja aloitellaan ensimmäisiä parisuhteita. Oppimateriaalimme pyrkiikin siihen, että rippikoululaisille syntyisi käsitys siitä, mitä terve parisuhde on. Oppimateriaalimme kautta pyrimme kertomaan nuorille, miten parisuhdeväkivalta voi tulla osaksi parisuhdetta. Tuntien aikana luodaan rajat sille, mitä parisuhteessa voi hyväksyä ja mitä ei missään nimessä.

Oppituntien tarkoituksena on herätellä keskustelua yhteiskuntamme vaietusta aiheesta eli parisuhdeväkivallasta. Media usein leikittelee parisuhdeväkivallalla, josta oikeasti leikki on kaukana. Uutisoinnista saa usein kuvan, että parisuhdeväkivaltaa normalisoidaan ja vähätellään. Oppituntien kautta luommekin kuvaa siitä, mitä parisuhdeväkivalta oikeasti saa aikaan. Tuntien aikana pyrimme rohkaisemaan nuoria hakemaan ajoissa apua, jos parisuhdeväkivaltaa esiintyy parisuhteessa tai jos he ovat jo elämässään kokeneet / nähneet perhe- ja parisuhdeväkivaltaa. Yritämme painottaa, että pelkkä tunne riittää siihen, että apua tulisi hakea.

Parisuhdeväkivalta ei katso sukupuolta, koulutustaustaa, varallisuutta, ikää, rotua tai uskonnollista vakaumusta vaan sitä esiintyy kaikissa yh-

teiskuntaluokissa. Tästä syystä rippikoulu on oiva informaatiokanava tuoda parisuhdeväkivalta esille, koska rippikoulun käyvät nuoret omaavat hyvin erilaiset taustat.

Tämä oppituntimateriaalipaketti rippikoululaisille on osa opinnäytetyötämme. Työstämisen aloitimme alkuvuodesta 2011 ja se valmistui vuoden loppuun mennessä. Materiaalia testasimme Tampereen seurakuntayhtymän rippileirillä kesäkuussa, jonka jälkeen muokkasimme tunteja hieman saamamme palautteen avulla. Materiaalia riittää kahdeksi - kolmeksi tunniksi, riippuen ryhmän aktiivisuudesta ja koosta. Kokoamaamme materiaalia voit hyödyntää suoraan tai muokata sitä oman näköiseksi.

7.1 Oppitunnin aloitus

Rippikoululaisten saavuttua luokkatilaan ja heidän istuuduttua paikoilleen, laitetaan soimaan PMMP yhtyeen Joku Raja kappale. Kappaleen loputtua on hyvä esitellä itsensä sekä oppituntien aihe. Tämän jälkeen rippikoululaiset jaetaan neljän - kuuden hengen ryhmiin ja pyydetään heitä istumaan ryhmiin.

7.2 Parisuhde

Ryhmäjaon jälkeen on vuorossa ensimmäinen tehtävä. Jokainen ryhmä mieltii mitä heille tulee mieleen parisuhteesta. Aikaa tähän on hyvä käyttää noin viisi minuuttia. Ryhmien mieltiessä aihetta, taustalle laitetaan soimaan Suvi Teräsniskan Hento Kuiskaus kappale. Miettimisajan

jälkeen ryhmien ajatukset käydään läpi ja ne voidaan kirjata ylös esimerkiksi liitutaululle. Ryhmätehtävän jälkeen puhutaan siitä, miten parisuhde on muuttunut sekä millaisia vaiheita parisuhteeseen kuuluu. Seuraavasta kappaleesta alkaa tämän osion teoria osuus ja halutessasi voit käyttää apuna myös Power Pointtia, joka löytyy Liitteestä 1.

7.3 Parisuhdeväkivalta

Tämä osio alkaa Timo Rautiaisen & Trio Niskalaukauksen kappaleella Älä enää lyö. Kappaleen loputtua on vuorossa toinen ryhmätehtävä. Tehtävän tarkoituksena on miettiä mitä on parisuhdeväkivalta. Ryhmille jaetaan eriväriset laput, kahdeksan kappaletta ryhmää kohti. Lappuihin ryhmät kokoavat ajatuksiaan väkivallan eri ilmenemismuodoista, esimerkiksi lyöminen ja uhkailu. Anna ryhmille aikaa miettiä noin viisi minuuttia. Ryhmien miettiessä, laita eri puolille luokkatilaa näkyville paikoille väkivallan erimuodot (henkinen, fyysinen, taloudellinen, hengellinen ja seksuaalinen) lappuihin kirjoitettuina. Miettimisajan jälkeen ryhmät vievät omat lappunsa eri väkivallanmuotojen alle, siten miten he sen kokevat. Kun kaikki laput ovat paikoillaan, on hyvä lukea ääneen eri väkivallan muotojen alle kootut laput ja keskustella niistä. Tehtävän jälkeen on teoria osuus parisuhdeväkivallan muodoista. Voit hyödyntää Liitteessä 2 olevaa Power Pointtia tässä osiossa.

7.4 Väkivaltainen käyttäytyminen

Tämä osio alkaa runolla, joka luetaan ääneen. Runon jälkeen on teoria-tietoa siitä, miksi jotkut käyttäytyvät väkivaltaisesti. Liite 3 sisältää tämän osion malli Power Pointin, jota voit halutessasi hyödyntää.

*Hellästi silitit hiuksiani.
Vyötärölle ulottuvia suuria laineita.
Kiedoit kätesi vyötärölleni.
Annoit sormiesi hivellä vartaloa,
jonka luomiseen taiteilija
oli käyttänyt rakkautta
ja paljon helliä sivelyjä.
Katsoit syvälle silmiini,
jotka loistivat nuoruuden ilosta,
kuin kaksi tähteä.
Sydämeni sykki kiivaasti
nostaen poskilleni punan.
Olet niin kaunis, kuiskasit.
Rakastan sinua.
Voi miten sinä nuoruuteni viattomuutta,
kehoni koskemattomuutta himoitsit.
Rakkaudeksi luulin,
vasta lapsi.
Aikuisen maailmasta tietämätön
tynnyrissä kasvanut ruusu.
Sinä maailmaa nähnyt,
lupasit opettaa. Niin sinä lupasit.*

*Mieleisesi vaimon minusta teet.
Mieleiseksesi halusin tulla.
Enemmän kuin mitään maailmassa.
Sitä halusin.
Hellästi rutistit minua syliisi.
Voi, miten paljon pikku tähtiä
tuikki taivaalla.
Sinun ja minun.*
(Husso 2003, 141.)

7.5 Parisuhdeväkivallan seuraamukset

Tämä osio aloitetaan Internet videolla "Tunnustus". Video on osa Ajoissa apua perheväkivaltaan (AAP)- hanketta. Hanketta hallinnoi VIOLA-väkivallasta vapaaksi yhdistys. Video on toteutettu yhteistyössä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun kanssa. Se löytyy Ensi- ja Turvaktien Liiton kotisivuilta.

Videon katselun jälkeen on vuorossa teoriaosuus parisuhdeväkivallan vaikutuksista. Jos haluat käyttää osiossa Power Pointtia, on se Liitteessä 4.

7.6 Väkivallan ja riitelyn ero

Tämä osio aloitetaan väittämäkorteilla. Jokaiseen ryhmään jaetaan muutama väittämäkortti, jotka luetaan vuorotellen ääneen. Kun väittämäkortti on luettu, keskustellaan siitä yhdessä. Keskustelun aikana py-

ritään siihen, että jokainen toisi esille oman mielipiteensä siitä, onko väittämä oikein vai väärin. Myös perusteluja siitä miksi näin on, tuodaan esille. Voit myös jakaa pienryhmille useamman väittämän, josta ryhmät keskustelevat itsenäisesti. Alla on lueteltu väittämäkorttien aiheet. Näistä voit valita mieleisesi, eikä mikään estä sinua kehittämästä uusia väittämiä. Väittämäkorttien käsittelyn jälkeen on viimeisen teoriaosion vuoro. Aiheen Power Point on Liitteessä 5, jota voit halutessasi hyödyntää.

- ♥ Kotona tapahtuva väkivalta on rikos.
- ♥ Parisuhdeväkivaltaa ei esiinny nuorten suhteissa.
- ♥ Kenenkään ulkopuolisen ei pitäisi puuttua miehen ja naisen välisiin asioihin.
- ♥ Miehet lyövät naisia vain humalassa.
- ♥ Ulkonäön perusteella voi päätellä kuka on väkivaltainen.
- ♥ Nimittely ei ole väkivaltaista käyttäytymistä.
- ♥ Mies ei ole syypää väkivaltaan. Hän ei voi sille mitään.
- ♥ Jos ei ole mustelmia, ei ole väkivaltaakaan.
- ♥ Vihaisuus oikeuttaa lyömiseen.
- ♥ Naiset joita lyödään, ovat tehneet itse jotain ansaitakseen sen.
- ♥ Jos se tapahtuu vain kerran, se ei ole parisuhdeväkivaltaa.
- ♥ Väkivaltaan syyllistyvät miehet tulevat itse väkivaltaisista kodeista.
- ♥ Rahalla kiristäminen ei ole parisuhdeväkivaltaa.
- ♥ Kotona tapahtuva väkivalta on uusi ilmiö.
- ♥ Kotona tapahtuva väkivalta ei vaikuta lapsiin.
- ♥ Parisuhdeväkivaltaa esiintyy vain avioliitossa.
- ♥ Väkivaltaa esiintyy vain köyhissä perheissä.

- ♥ Parisuhdeväkivallan uhreille ei ole olemassa tukea.
- ♥ "Tökkohan se on niin vakavaa, muutenhan hän lähtisi."
- ♥ Miehillä on oikeus lyödä naisia.

7.7 Oppitunnin lopetus

Koimme tärkeäksi, että vakavasta aiheesta puhuttuamme, lopettaisimme oppitunnit pehmeästi. Alla on oma lopetuksemme, mutta voit vapaasti muokata sitä omannäköiseksi.

Toisen kunnioitus on tärkeää, eikä sitä ole koskaan liikaa. Kuulemme kaiken aikaa ikäviä asioita maailmalta ja kotimaasta, joissa toisen kunnioitus on ollut kaukana. Jumala on luonut ihmisen omaksi kuvakseen. Jumalan kuva rinnastetaan naiseen ja mieheen Raamatussa, he ovat molemmat vahvasti Jumalan kuvia. Jumalalla ei ole sukupuolta, eikä kumpikaan sukupuoli ole yhtään toista täydellisempi. Alistussuhdetta ei ole sukupuolten välillä. Jumala on luonut ihmisen kuvakseen. Meidän tehtävä on jatkaa täällä maanpäällä sukua. Se ei silti ole ainoa tarkoituksemme. Kosketus ja läheisyys ovat olennaisia tarpeita, joihin kuuluu muun muassa halaaminen, jutteleminen sekä erilaisuuden arvostaminen. Hyvään suhteeseen kuuluu ymmärrys toista ihmistä kohtaan. Toisen ajatukset sekä tunteet on otettava huomioon ja ymmärrettävä kuuntelun sekä tunteiden arvostamisen tarkeys. Seurustelussa on juuri hyvää aikaa opetella tuntemaan toista sekä itseään. Rakkaus on tunteen lisäksi tahdon ja pyrkimyksen yhdistelmä, jolla pyritään saada toinen iloiseksi ja onnelliseksi. Halu tehdä toiselle hyvää, ilahduttaa, tukea sekä jakaa omaa on rakkautta. (Engström, Pyysiäinen, Repo & Ryhänen 2003,80-81.)

“Rakasta lähimmäistä niin kuin itseäsi” on käskyistä suurin, koska rakkaus ei tee pahaa ja siihen sisältyvät Jumalan kymmenen käskyä. Rakkaus toteuttaa koko lakia ja sitä noudattamalla on täyttänyt lain vaatimuksen. (Raamattu, Room. 13:9-10.) Tämä laki on suuri ja kantava. Se pitää poissa pahan sekä muistuttaa lähimmäisestä sekä siitä mikä on oikein ja väärin. Tähän on meidän hyvä lopettaa ja toivottaa teille hyvää kesää ja nauttikaa riparista sekä toisistanne!

Oppitunnin päätyttyä kerätään vielä oppitunnista palaute sekä jaetaan nuorille mukaan auttajatahojen yhteystietoja. Käyttämämme palautekysely on Liitteessä 6 ja auttajatahoja olemme koonneet Liitteeseen 7.

8 ARVIOIVA POHDINTA

Opinnäytetyömme on edennyt hyvin alusta asti, siihen on vaikuttanut yhteinen kiinnostus aiheitamme kohtaan. Vuoden 2011 aikana pidetyt opinnäytetyöverssaat sekä yhteistyötahon löytyminen heti prosessin alussa, ovat edesauttaneet opinnäytetyömme etenemistä. Parityöskentelymme on sujunut alusta asti ongelmitta ja molemmat ovat kantaneet vastuunsa työn edistymisestä. Opinnäytetyömme teoriapohjan sekä keskeisten käsitteiden valinta on sujunut yhteisymmärryksessä, vaikka olemme tehneet useita rajauksia valintoihin työmme edistyessä. Olemmekin yllättyneet siitä, miten ongelmattomasti näiden päätösten tekeminen on ollut. Teoriaosuuksien jakaminen onnistui mielekkäästi sekä teorian kokoaminen yhteiseksi työksi on ollut sujuvaa. Yhteistyön kautta olemme pitäneet esillä jatkuvasti kysyvää otetta työmme sisältöön, joka on vaikuttanut työn aikana tehtyihin rajauksiin. Lopullisessa opinnäytetyössä olemme pyrkineet, etteivät erilaiset kirjoittamistyyliä heijastu työmme kokonaisuuteen.

Oppitunnin sisällön suunnittelua on helpottanut se, että olemme yhdessä voineet ideoida hyvin erilaisia asioita tuntien aikana toteutettavaksi. Monipuolisista ideoista olemme valinneet aikataulutukseen ja tarpeellisuuteen parhaiten soveltuvat vaihtoehdot. Voimmekin todeta, että olemme saavuttaneet opinnäytetyöllemme asetetun tavoitteen, koska käsissäsi on oppimateriaali parisuhdeväkivallan vaikutuksista.

Tutkimuksen luotettavuutta usein punnitaan käsitteen validius kautta. Luotettavuuden puntaroinnilla pyritään, että tutkimuksessa vältettäisiin virheiden syntymistä. Tutkijan tulee kertoa tekemistään valinnoista sekä tutkimuksen vaiheista mahdollisimman tarkasti ja totuudenmukaisesti. Tämä parantaa laadullisen tutkimuksen luotettavuutta. Myös tutkimuksen tulokset tulee kertoa selvästi sekä perustellusti. Tutkimuksen validius viittaa siihen, miten valittu tutkimusmenetelmä kykenee mittaamaan juuri sitä asiaa, mitä sen on tarkoituskin mitata. Valittu tutkimusmenetelmä ei välttämättä onnistu vastaamaan sitä, mitä tutkija kuvittelee sen tutkivan. Validiuteen vaikuttaa esimerkiksi se, jos kyselyyn vastaaja

ymmärtää kysymykset eri tavalla, miten tutkija on ne tarkoittanut. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 231–233.)

Opinnäytetyömme luotettavuutta olemme pyrkineet parantamaan siten, että olemme perustelleet valintojamme opinnäytetyömme aikana. Oppimateriaali pyrkii tukeutumaan teoriaosuuteen ja olemme tarkastelleet valintojamme kriittisesti, peilaten niitä työmme tavoitteisiin. Arvioidaksemme luomamme materiaalin toimivuutta, olemme laatineet kyselylomakkeen rippikoululaisille, joka sisältää viisi avointa kysymystä. Kyselyn tarkoituksena oli saada tietoa siitä, miten rakentamamme oppimateriaali toimii käytännössä.

Työmme validiteetin vaikuttaa se, että kyselylomakkeen kysymykset ovat huolellisesti suunniteltu. Mietimme kyselylomakkeen rakenteeksi erilaisia vaihtoehtoja. Lopulta päädyimme muokkaamaan Ohjaajan ripari -kirjassa olevaa rippikoulun palautepohjaa. Lomakkeet kerättiin anonyymeina, joka helpotti nuorten vastaamista kyselyyn. Saatua palautetta olemme käsitelleet opinnäytetyömme luvussa kuusi, jonne olemme pyrkineet kokoamaan esille nousseet palautteet. Luvussa olemme myös kertoneet, miten olemme oppituntia muokanneet saadun palautteen myötä. Työllemme olisi ollut arvokasta saada palautetta myös rippikoulun ohjaajilta. Tätä emme valitettavasti saaneet, koska oppitunneillemme ei osallistunut leiriläisten lisäksi muita. Oppituntien muokkaamiselle olisi ollut hyödyllistä saada suoraa ja laajempaa palautetta ohjaajilta.

Koimme haasteelliseksi sen, miten onnistumme kokoamaan työmme teoriaosuuden sekä oppituntimateriaalin yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Halusimme, että työmme olisi helppokäyttöinen, mukaansatempaava sekä teoriaosuus sisältäisi vain aiheemme kannalta oleellista tietoa. Alkuperäinen ajatuksemme työmme rakenteesta poikkesi huomattavasti ohjaavien opettajiemme näkemyksestä. Opinnäytetyömme lopullinen rakenne muokkautuikin ohjaajiemme ideoiden mukaiseksi ongelmitta.

Yhtenä haasteena meitä mietitytti leiriläisten henkilökohtainen historia. Emme voineet etukäteen tietää, miten vahvasti leiriläiset saattaisivat reagoida raskaaseen aiheeseen. Leiriläisten historiaan on voinut sisältyä omakohtaisia koke-

muksia oppituntiemme aiheesta. Raskaasta aiheesta huolimatta on olennaista, että aihetta käsitellään avoimesti. Tämän lisäksi koimme olennaiseksi, että rip-pikoululaisten elämäntilanteessa pitää saada tietoa aiheestamme. Huomioimme edellä mainitut asiat niin, että rakensimme oppituntien sisällön vaihtelevaksi. Tuntien aikana käsitellään kevyempiä ja raskaampia aiheita, jotka vuorottelevat opetuksen edetessä. Oppituntien aikana hyödynnettiin erilaisia menetelmiä, mikä osaltaan piti yllä nuorten mielenkiintoa sekä aktivoi leiriläisten aistiärsykykeitä. Jo opinnäytetyömme alkumetreiltä asti pelkäsimme sitä, miten saisimme leiriläiset osallistumaan tuntiimme. Osaltaan tuntien monipuolinen sisältö sai kuitenkin nuoret mukaan. Huolellinen suunnittelu turvasi sen, että he uskalsivat heittäytyä opetukseen mukaan.

Valitsemalla keskeiseksi käsitteeksi parisuhdeväkivallan, kykenimme selkeämmin rajaamaan tuntien sisältöä. Jos olisimme päätyneet käyttämään käsitteinä lähisuhde- tai perheväkivaltaa, olisi työemme saattanut lähteä rönsyilemään. Käsittelemällä parisuhdeväkivallan ilmiötä, saimme myös paremmin kosketuksen kohderyhmäämme. Lisäksi parisuhdeväkivalta on ajankohtaisempi nuorten elämässä, koska he aloittelevat omia parisuhteitaan.

Mietimme tunteja suunnitellessamme, miten paljon ehdimme oppitunnin aikana käsitellä asioita. Lisäksi epävarmuus tuntien kestosta pakotti suunnittelemaan tunnit joustaviksi. Huomasimme tuntia pitäessämme, että koottua materiaalia on reilusti tuntien kestoon nähden. Yllätyimmekin siitä, mihin oppituntimateriaalimme voisi riittää. Oppimateriaalitamme voi koota erinäköisiä kokonaisuuksia, se toimii esimerkiksi pidettäväksi aihealue kerrallaan.

Opinnäytetyömme on herättänyt meissä erilaisia ajatuksia, jotka ovat johtaneet syvällisiin keskusteluihin. Nämä keskustelut ovat onnistuneet pitämään yhteistä mielenkiintoa yllä työtä kohtaan, eikä pitkästä opinnäytetyöprosessista ole tullut taakka. Keskusteluiden kautta olemme peilanneet ajatuksiamme raskaaseen aiheeseen liittyvistä asioista. Opinnäytetyömme tärkeimpänä antina näemme, että nuorille on annettu mahdollisuus tarkastella omia tuntemuksiaan parisuhdeväkivallan vaikutuksista. Murrosikään sisältyy itsensä riittämättömäksi kokeminen, jolloin virheet nähdään usein itsestä johtuvina. Tuntiemme aikana kes-

kustelimme parisuhteen rajoista ja siitä, mitä suhteessa voi hyväksyä ja mitä ei. Halusimme, että nuoret ymmärtävät milloin parisuhde ei toimi. Muistutimme, että nuorten ei tule koskaan kokea pelkoa parisuhteissaan, vaan rohjeta hakemaan apua ajoissa.

Oppituntimme yhtenä aiheena olivat parisuhdeväkivallan eri muodot, joka sai leiriläiset huomioimaan, että parisuhdeväkivalta ei rajoitu pelkästään fyysiseen väkivaltaan. Nuoret ymmärsivät, että itsestään selvänä pidettävän fyysisen väkivallan lisäksi, väkivalta ilmenee myös seksuaalisena, hengellisenä, taloudellisenä ja henkisenä. Opinnäytetyömme keskeisiä käsitteitä miettiessämme oli selvää, että parisuhdeväkivalta on yksi käsitteistä. Valitsimme parisuhdeväkivallan käsitteeksi, koska se on terminä sukupuolineutraali verrattuna esimerkiksi käsitteeseen naiseen kohdistuva väkivalta. Tiesimme etukäteen, että rippikoulun oppitunnille tulee osallistumaan kumpaakin sukupuolta, joten emme halunneet korostaa ilmiön sukupuolistuneisuutta. Yllätyimmekin siitä, että niin moni nuori nosti palautteessa esille sen, että on tunnin aikana oppinut parisuhdeväkivallan tekijänä olevan usein mies.

Miettiessämme, sitä mitä tekisimme toisin opinnäytetyössämme, luottaisimme siihen, että selviämme oppitunnista nojaten omaan tietopohjaamme. Kokonaisen oppitunnin suunnittelu sekä itse opettaminen oli molemmille uutta. Tämä näkyi oppitunnin aikana jännityksenä, jonka vuoksi turvauduimme ajoittain muistiinpanoihin. Jos nyt pitäisimme oppitunnin samasta aiheesta, uskaltaisimme luottaa itseemme sekä olisimme vapautuneempia tunnin aikana. Oppitunnin kehittämisen kannalta vaatisimme myös vahvemmin leirin ohjaajien läsnäoloa oppitunneillemme.

Mielestämme olemme onnistuneet luomaan kattavan oppimateriaalin osaksi parisuhdeväkivallan vastaista työtä. Varsinaisen opinnäytetyön lisäksi lähetämme Tampereen seurakuntayhtymälle muistitikon, johon on koottu oppitunnin aikana käytetyt Power Pointit sekä palautekysely ja auttajatahot - lomake. Opinnäytetyömme voisi soveltua myös osaksi peruskoulun opetusta, esimerkiksi osana terveystiedon opetusta. Tämä vaatisi opinnäytetyömme teorian päivittämistä sekä sen miettimistä, miten aihe saataisiin jaettua peruskoulun norma-

liin tuntirytmiin. Koska koemme, että opinnäytetyömme aihe on erittäin ajankohdainen sekä tarpeellinen, toivomme, että materiaaliamme myös oikeasti hyödynnettäisiin tulevillakin rippileireillä.

Opinnäytetyömme kautta olemme päässeet työskentelemään nuorten parissa, joka on vahvistanut ammatillista osaamistamme. Syventyminen parisuhdeväkivallan ilmiöön, tulee varmasti hyödyntämään meitä myös tulevaisuudessa sosiaalialan töissä. Koemme että olemme onnistuneet tekemään omaleimaisen toiminnallisen opinnäytetyön. Suomessa parisuhdeväkivalta on suuri ongelma ja edelleen aiheesta puhumista vältellään. Tämä näkyy myös parisuhdeväkivaltaa käsittelevien opinnäytetöiden vähyytenä.

LÄHTEET

Engström, Katarina; Pyysiäinen, Markku; Repo, Hannele & Ryhänen, Timo 2003. Ohjaajan ripari. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Elämä – Usko – Rukous. Rippikoulusuunnitelma 2001. Viitattu 2.11.2011.
<http://www.sakasti.evl.fi>.

Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Huhtalo, Pekka; Kuhanen, Jarkko & Pyykkö, Eero 2003. Kotona turvassa
Katkaise väkivallan kierre. Helsinki: Suomen Mielenterveysseura.

Husso, Marita 2003. Parisuhdeväkivalta. Lyötyjen aika ja tila. Jyväskylä: Gummerus.

Ikonen, Oiva (Toim.) 1999. Kehitysvammaisten opetus – Mitä ja miten? Helsinki: Kehitysvammaliitto ry.

Jarasto, Pirkko & Sinervo, Nina 1999. Elämää varten - Murrosikäisen ja nuoren maailma. Helsinki: Gummerus Oy.

Jolkkonen, Jari 2004. Voiko uskoa opettaa? Rippikoulu ja konfirmaatio luterilaisen ja kasteteologian näkökulmasta. Teoksessa Aaltonen, Heli; Pruuki, Lassi & Saarainen, Pekka (Toim.) Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Järvinen, Marja-Liisa 2011. Konstruktivistinen oppimiskäsitys opettajan pedagogisena työvälineenä alkuopetuksessa – Näkökulmia muutokseen. Tampere: Tampereen yliopisto.

Kinnunen, Saara 1999. Murrosikäinen perheessä – Tasapainoilua tilan ja rajojen välissä. Helsinki: Karas–Sana.

Määttä, Kaarina 2000. Kestävä parisuhde. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Nevalainen, Vesa 2006. Mies ja nainen. Parisuhteessa voi selvitä hengissä. Helsinki: Edita Prima Oy.

Nyqvist, Leo 2001. Väkivaltainen parisuhde, asiakkuus ja muutos: prosessinarviointi parisuhdeväkivallasta ja turvakotien selviytymistä tukevasta asiakastyöstä. Ensi- ja turvakodin liiton julkaisu 28. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto.

Piispa, Minna 2004. Väkivalta ja parisuhde – Nuorten naisten kokeman parisuhdeväkivallan määrittely survey-tutkimuksessa. Tilastokeskuksen tutkimuksia 241. Helsinki: Yliopistopaino

Piispa, Minna & Heiskanen, Markku 2006. Naisiin kohdistuva väkivalta 2005. OPTL:n julkaisuja 225. Viitattu 9.2.2012 Luettavissa: <http://www.optula.om.fi/37928.htm>

Pruuki, Lassi 2009. Rippikoulun opetus. Miten rippikoulussa opetetaan? Teoksessa Innanen, Tapani & Niemelä, Kati (Toim.) Rippikoulun todellisuus. Kirkontutkimuskeskuksen julkaisuja 107. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.

Puolimatka, Tapio 2002. Opetuksen teoria - Konstruktivismista realismiin. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö TAMMI.

Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.

Stakes 2002. Elämä ilman pelkoa. Keinoja kouluille puuttua pari- ja lähisuuhdeväkivaltaan. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.

Naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyprojekti. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

Säävälä, Hannu; Pohjoisvirta, Riitta; Keinänen, Eero & Salonen, Santtu 2006.
Mies varikolle – Apua lähisuhdeväkivaltaan. Oulu: Oulun ensi- ja turvakoti ry.

Tampereen seurakunnat, i.a. Seurakunnat.

<http://www.tampereenseurakunnat.fi/seurakunnat> Viitattu 8.1.2012.

Tunnustus Internet-video i.a. Ajoissa apua perheväkivaltaan (AAP) - hanke.

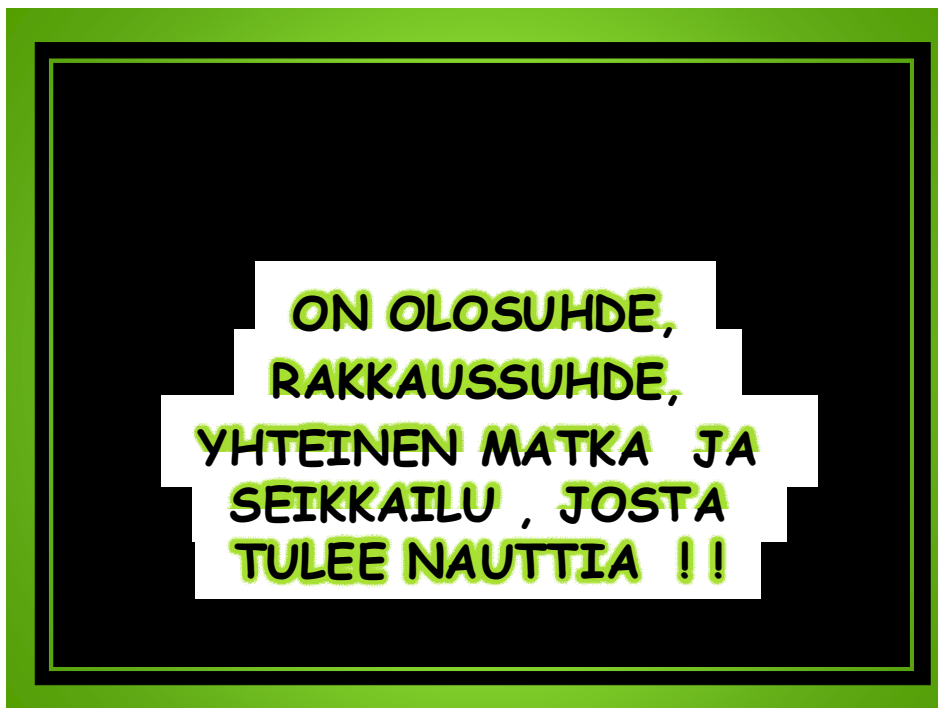
Tuottaja Mononen Maarit. Käsikirjoittaja Pirhonen Sini. Mikkeli: Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. Katsottavissa:

http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/jasenyhdistykset/violavakivallasta_vapaaksi_ry

Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Väestöliitto 2011. www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhteesta/ Viitattu 4.6.2011

LIITE 1 Power Point: Parisuhde

- Parisuhteen luonne on muuttunut ja muuttuu ajan myötä
- Ihmiset löytävät usein kumppanin, jonka kanssa kokee samanlaisuutta
- Yksi parisuhteen ongelmista on ihmisen muuttuminen ajan myötä.
- Parisuhde on kuin sääilmiö, jonka vaihtelevuus voi olla hyvinkin suurta.
- Parisuhde on kuin yhteinen yritys ja sen eteen tarvitaan yhteistyötä (:

Parisuhteen ensiaskeleet

1. Parisuhteen alkaessa on voimakas kiinnostus herättänyt tunteen toista ihmistä kohtaan, vaihetta kutsutaan rakastumiseksi. Tunne tuo mukanaan, että jotain uutta ja ainutlaatuista on tapahtumassa.
2. Rakastumisesta seuraa toinen vaihe, itsenäistymisenvaihe, joka on mahdollista kun suhde on edennyt ja kohdannut sitoutumisen.

- Itsenäistymisenvaihe suhteessa on rajojen etsinnän aikaa. Parisuhteen realismi tulee esille.

3. Kolmannessa vaiheessa eli rakkausvaiheessa on kyse oman itsensä ja toisen hyväksymisestä sekä kohtaamisesta.

Toimiva parisuhde

Hyvässä parisuhteessa on hyvä huomioida:

- ✓ Saat olla oma itsesi
- ✓ Tuntuu kuin olisit kotona
- ✓ Olo on todella elossa oleva
- ✓ Toisellakin on tilaa
- ✓ Muistettava hellittää otetta, eikä ottaa kaikkea niin vakavasti eli valtataistelussa voi joskus luovuttaa

LOPUKSI

- Parisuhteen laatuun voi vaikuttaa pienin teoin sekä keskusteluin, NÄIN parisuhde elää ja vastavuoroisuus säilyy
- Ympäristön tuomat muutokset voi kestää paremmin, kun parisuhde toimii
- Parisuhteella on vaikutus hyvinvointiin

VÄKIVALLAN MUODOT

Väkivallalla tarkoitetaan tekoa, joka täyttää seuraavat neljä piirrettä:

- Joku käy toiseen fyysisesti käsiksi
- Hänellä on vahingoittamistarkoitus
- Teko tapahtuu ilman toisen suostumusta
- Viranomainen on nimennyt teon väkivallaksi.

Väkivallan ollessa läsnä on pelko astunut kuvioon

Fyysinen väkivalta

- Loukkaa ihmisen ruumiillista koskemattomuutta kaikin tavoin
- Läpsiminen, potkiminen, lyöminen, kuristaminen, uhrin riepottelu, esineillä lyöminen tai heittäminen
- Kemiallinen väkivalta
- Fyysinen ja henkinen väkivalta ovat usein nivoutuneita yhteen, joka voi esiintyä esimerkiksi eristämällä, vahtimisella

Henkinen väkivalta

- Laaja-alainen alue, joka sisältää kaikenlaista henkistä peliä
- Halventaa sekä mitätöi
- Nimittely, syyttely, uhkailu ja pelottelu, ilmenevät sanoin, teoin, elein tai ilmein.
- Tappouhkaukset ovat tyypillisiä ja ne kohdistuvat niin itseen, uhriin, lapsiin, sukulaisiin kuin lemmikkieläimiinkin.

Seksuaalinen väkivalta

- On tahdonvastaista, viitataan kaikkeen seksuaaliseen kohteluun
- Vastentahtoinen koskettelu, hively, seksiin pakottaminen, raiskaus, seksillä kiristäminen, painostaminen seksiin, seksillä syyllistäminen, uhkaileminen, pelottelu tai seksillä myyminen
- Väkivallan muodoista seksuaalinen väkivalta on usein tuhoisin

Taloudellinen väkivalta

- Taloudellisessa väkivallassa on kyse raha-asiasta.
- Kiristämistä, taloudellista hyväksikäyttöä, toisen raha-asioiden kontrollointia, salailua sekä uhkailua ja pelottelua näillä.
- Väkivaltatilanteita voi myös salata, käyttäen taloudellista väkivaltaa painostuksena, joka voi näyttää hyvittelyltä sekä anteeksipyyntöltä.

Hengellinen väkivalta

- Hengellisen väkivallan eri muodot liittyvät yksilöihin tai uskonnolliseen yhteisöön
- Uskonnon vähättelemistä sekä halventamista, voi ilmetä painostamisella, pakottamisella, sekä kiristämällä.
- Hengellistä väkivaltaa ovat myös uhkailu ja syyllistäminen.
- Uskonnolla tai aatteella todistelu väkivallan oikeuksista

Lopuksi...

- Kotia pidetään yleisesti turvallisena, silti kaikkein vaarallisimmat paikat naiselle ovat koti ja työpaikka.
- Parisuhdeväkivaltaa on jokaisessa yhteiskuntaluokassa!
- Parisuhdeväkivalta on lain mukaan rangaistavaa
- Parisuhdeväkivalta on useimmiten vuosikautia kestävä

LIITE 3 Power Point: Miksi jotkut käyttäytyvät väkivaltaisesti?

**Vanhempien käyttäytymismallien
merkitys**

- ▣ **40 prosenttia miehistä, joiden isät ovat käyttäytyneet väkivaltaisesti, käyttäytyvät väkivaltaisesti myös omassa parisuhteessaan.**
- ▣ **Miehet, jotka eivät ole kokeneet väkivaltaista lapsuutta, heistä 14 prosenttia turvautuu väkivaltaan parisuhteessaan.**

A cartoon illustration of a family consisting of a man, a woman, and a child with a teddy bear.

Vanhempien käyttäytymismallien merkitys

- ▣ **38 prosenttia naisista, joilla on takanaan väkivaltainen lapsuus, joutuu kokemaan väkivaltaa myös omassa parisuhteessaan.**
- ▣ **22 prosenttia naisista, jotka eivät ole eläneet väkivaltaista lapsuutta, kokevat väkivaltaa parisuhteessaan.**
- ▣ **Yli 50 prosenttia väkivaltaa lapsuudessaan kokeneista, ei käytä väkivaltaa omassa parisuhteessaan.**

”Yksilölliset ominaisuudet”

- ▣ **Parisuhdeväkivaltaa kokeneet naiset:
Masokistisia, nalkuttavia, provosoivia ja uskottomia**
- ▣ **Väkivaltaisesti käyttäytyvät miehet:
Mustasukkaisia, itsehallinnan helposti menettäviä, stressaantuvia ja alkoholin suurkuluttajia**

Yhteiskunnallisena ilmiönä

- ▣ **Naisten ja miesten roolit sekä sukupuolten välinen suhde**
- ▣ **Mitä pidämme parisuhdeväkivaltana, heijastelee yhteiskuntamme perinteitä, uskomuksia ja asenteita.**
- ▣ **Eräissä kulttuureissa väkivalta mielletään maskuliinisuuden symboliksi.**

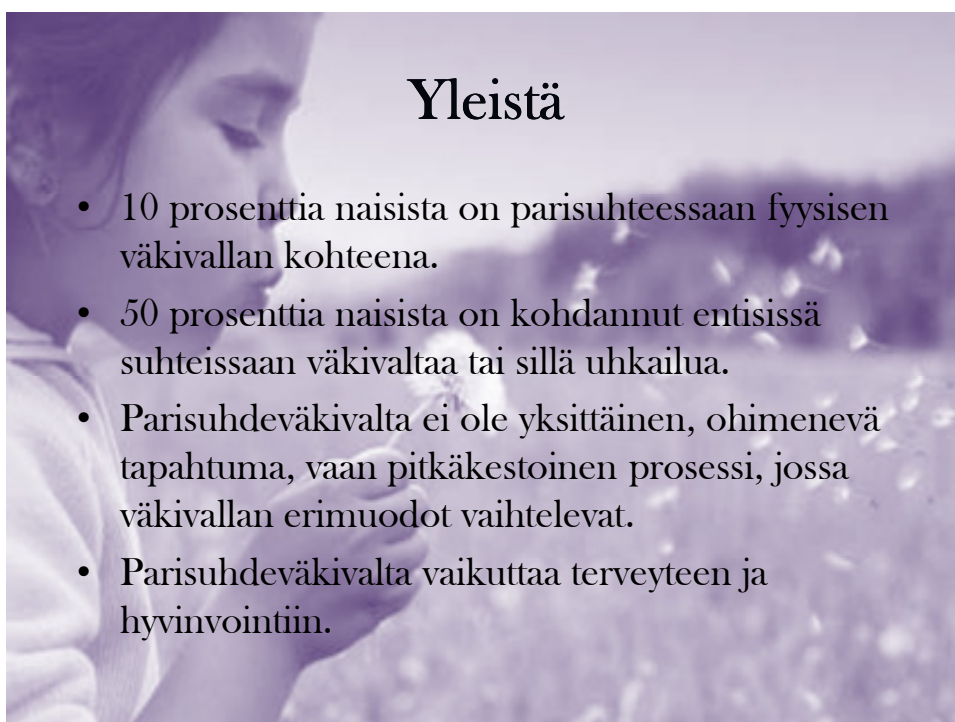
Yhteiskunnallisena ilmiönä

- ▣ **Yhteiskuntakäsitys:
Lojaalius puolisoa kohtaan**
- ▣ **Kulttuuriuskomus:
Naisille on ominaista toisten tarpeiden huomioiminen
Naiset myös uskovat, että he voivat lunastaa miehensä rakkauden, lopettaa suhteessa esiintyvän väkivallan ja pelastaa näin parisuhteen**

Mustasukkaisuus

- ▣ **Mustasukkaisuutta pidetään parisuhdeväkivallan syynä / motiivina.**
- ▣ **Parisuhteisiin ajatellaan kuuluvan rakkautta, sitoutumista ja mustasukkaisuuden tunteuksia.**
- ▣ **Mustasukkaisuus ei saa olla perustelu tuhoavalle ja rikolliseksi luokiteltavaksi käyttäytymiselle.**

LIITE 4 Power Point: Parisuhdeväkivallan seuraamukset

Parisuhdeväkivallan taustaa

- Parisuhdeväkivalta on vahvasti sukupuolistunutta:
Koti on miehille turvallisim, naisille turvattomin paikka.
- 90 prosentissa poliisille tietoon tulevista kotona tapahtumista väkivaltarikoksista nainen on uhri ja mies tekijä.

Puuttumisen vaikeus

- Väkivallan kohteeksi joutuneet naiset eivät välttämättä tee rikosilmoitusta:
Häpeä / syyllisyys
Koston pelkääminen / väkivallan pahentuminen
- Ulkopuolisten puuttuminen:
Parisuhdeväkivaltaa pidetään kiusallisena yksityisasiana

Parisuhdeväkivallan vaikutukset uhriin

- Parisuhdeväkivalta uhkaa henkeä ja terveyttä niin välittömästi kuin välillisesti.
- Parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten itsemurhariski on viisinkertainen.
- Alkoholin väärinkäytön määrä lisääntyy.

Parisuhdeväkivallan vaikutukset uhriin

- Parisuhdeväkivalta ei ole ainoastaan fyysisiä ruhjeita.
- Uhrin käsitys omasta itsestään, parisuhteestaan, suhteestaan muihin ihmisiin ja ympäröivään maailmaan muuttuu.
- Elämänhallinta kyseenalaistuu.
- Jatkuvan pelon ilmapiirissä eläminen.

Uhri mukautuu, sovittelee, ennakoi tapahtumia ja tarkkailee tilannetta.

Uhrin masentuminen

- Arkirutiinien hoitaminen tuntuu erittäin raskaalta
- Omat voimavarat ja elämänhalu uupuvat sekä inhimillisten vuorovaikutussuhteiden ylläpitäminen vaikeutuu
- Itsensä avuttomaksi kokeminen
- Itsetunto laskee ja tunteiden käsittely vaikeutuu

Traumaattinen kriisi

- Yllättävä ja odottamaton tapahtuma, josta selviytymiseen olemassa olevat keinot eivät riitä.
- Traumaattisen kriisin seurauksena tulee tunne, että tilanne ei ole hallinnassa.
- Traumaattinen kriisi etenee shokkivaiheesta reaktiovaiheeseen, käsittelyvaiheeseen ja uudelleen suuntautumisen vaiheeseen.

LIITE 5 Power Point: Väkivallan ja riitelyn ero

KESKINÄINEN VUOROVAIKUTUS

- **Toimivaan vuorovaikutukseen vaikuttavat kumppanien keskinäinen tapa keskustella ja ilmaista asioita**
 - ”Niin metsä vastaa kuin sinne huudetaan”
- **Nalkutus / kitkerät kommentit vai kehuminen / kiittäminen?**
- **Yhdessäolo ei ole kuitenkaan pelkkää onnea, iloa ja kiittämistä.**

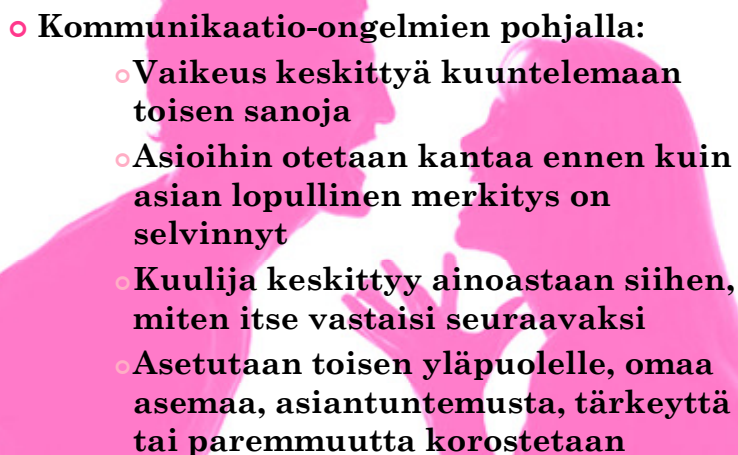
VIESTIMISEN VAIKEUS

- Ymmärrettävästi puhuminen on vaikeaa:
Saada oma viesti perille, niin kuin sen tarkoittaa
- Viestimiseen liittyy monenlaisia väärinkäsityksiä:
Asiat voidaan esittää ja tulkita monin eri tavoin
- Ilmaise asiat suorasti ja täsmällisesti, viestin oikein tulkitseminen helpottuu

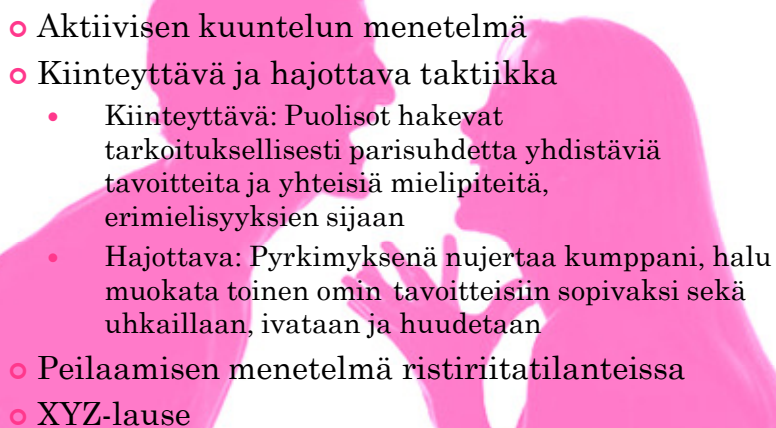
KOMMUNIKOINTIVAIKEUDET

- Parisuhteessa ilmenevät kommunikointivaikeudet voidaan jakaa kolmeen ryhmään
- Ilmaisuvaikeudet :
Kyvyttömyys ilmaista selkeästi tunteitaan ja tarve luoda päätelmät oletuksien perusteella
- Vastaamisvaikeudet:
Toisen näkökulman huomiotta jättäminen sekä toisen mielipiteiden ja tunteiden väheksyntä
- Kommunikointivaikeudet ristiriitatilanteissa:
Ollaan usein erimieltä, annetaan merkityksettömien asioiden häiritä, toiseen puretaan turhautuneisuutta ja toista syytellään

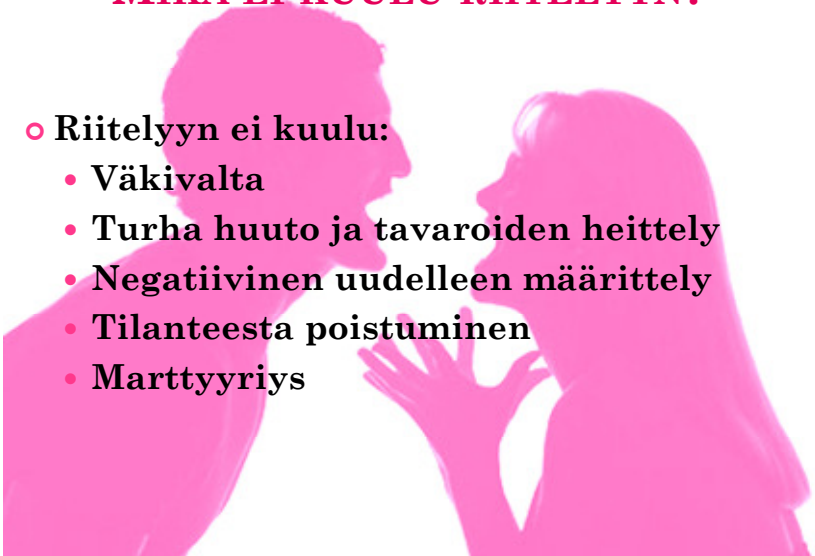
KOMMUNIKOINTIVAIKEUDET

-
- **Kommunikaatio-ongelmien pohjalla:**
 - **Vaikeus keskittyä kuuntelemaan toisen sanoja**
 - **Asioihin otetaan kantaa ennen kuin asian lopullinen merkitys on selvinnyt**
 - **Kuulija keskittyy ainoastaan siihen, miten itse vastaisi seuraavaksi**
 - **Asetutaan toisen yläpuolelle, omaa asemaa, asiantuntemusta, tärkeyttä tai paremmuutta korostetaan**

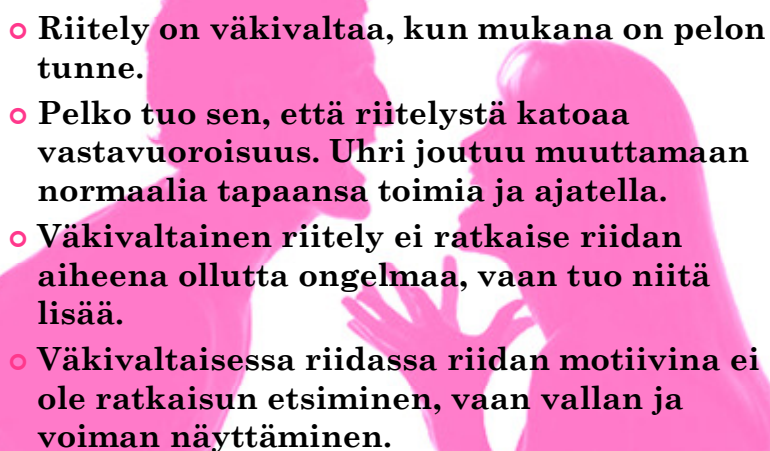
ERILAISIA MENETELMIÄ

-
- **Aktiivisen kuuntelun menetelmä**
 - **Kiinteyttävä ja hajottava taktiikka**
 - **Kiinteyttävä:** Puolisot hakevat tarkoituksellisesti parisuhdetta yhdistäviä tavoitteita ja yhteisiä mielipiteitä, erimielisyyksien sijaan
 - **Hajottava:** Pyrkimyksenä nujertaa kumppani, halu muokata toinen omin tavoitteisiin sopivaksi sekä uhkaillaan, ivataan ja huudetaan
 - **Peilaamisen menetelmä ristiriitatilanteissa**
 - **XYZ-lause**

MIKÄ EI KUULU RIITELYYN?

-
- Riitelyyn ei kuulu:
 - Väkivalta
 - Turha huuto ja tavaroiden heittäminen
 - Negatiivinen uudelleen määrittely
 - Tilanteesta poistuminen
 - Marttyyriys

MIKÄ EI KUULU RIITELYYN?

-
- Riitely on väkivaltaa, kun mukana on pelon tunne.
 - Pelko tuo sen, että riitelystä katoaa vastavuoroisuus. Uhri joutuu muuttamaan normaalia tapaansa toimia ja ajatella.
 - Väkivaltainen riitely ei ratkaise riidan aiheena ollutta ongelmaa, vaan tuo niitä lisää.
 - Väkivaltaisessa riidassa riidan motiivina ei ole ratkaisun etsiminen, vaan vallan ja voiman näyttäminen.

LIITE 6 Palautekysely

Oppitunnilla käsitellystä tuttua oli?

Mitä opin tuntien aikana?

Oppimistani haittasi?

Oppimistani edisti?

Miten kehittäisin oppituntia?

Arvosanaksi antaisin (kouluarvoasteikolla 4-10)?

LIITE 7 Auttajatahot

PÄIVYSTÄVÄT PAIKAT

TAMPEREEN ENSI-JA TURVAKOTI 24H/VRK.

Turvakodissa saa apua perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa tai muuta turvattomuutta kohdanneet. Turvakoti on kriisivaiheen turvapaikka, jossa annetaan apua sekä tuetaan selviytymään vaikeasta elämäntilanteesta eteenpäin. Voit tulla koska vain ja ilman ennakkoon sopimista. Puhelimitse annamme myös neuvontaa ja ohjausta

puh. (03) 3143 4840

Os. Mutkakatu 38 b-c, 33500 Tampere

www.ensijaturvay-tre.net/apua_vakivaltaan.html

TAMPEREEN NAISTEN SUOJAKOTI 24H/VRK

Naisille tilapäistä asumis- palvelua kriisitilanteissa tarjoaa Naisten Suojakoti.

Puh. (03) 31 400 400

Os. Terhokuja 5, 33840 Tampere

toimisto@naistensuojakoti.fi

www.naistensuojakoti.fi

SUOMEN PUNAISEN RISTIN NUORTEN TURVATALO/ ARKISIN 24 H/VRK päivystys. Viikonloppuisin ja juhlapäivinä 17-10

Keskusteluapua nuorille ja vanhemmille. **Kriisitilanteissa** yöpymismahdollisuus

Puh. (03) 211 0205

Os. Keskustori 7 A 5, 33210 Tampere (paina summerista)

www.nuortenturvatalo.fi

TAMPEREEN SOSIAALIPÄIVYSTYS

Päivystävä sosiaaliasema Paussi antaa kiireellistä apua lastensuojelu- ja perhekriisitilanteissa.

Päivystysajat ma-pe klo 8-11 ja 16-24

La-su klo 00-24

Puh. 3-5657 7327, 0500 625 990

Os. Sorinkatu 12 D, 33100 Tampere

paussi@tampere.fi

HÄTÄNUMERO 112 /24H VRK

TAMPEREEN
POLIISIPÄIVYSTYS

Puh. 07187 45 800, joka päivä klo 8-18

KRIISIKESKUS OSVIITTA

Kriisikeskus osviitta on maksuton sekä matalan kynnyksen auttamispaikka. Voit tulla käymään joustavasti ilman ajanvarausta tai varata ajanvarausnumerosta.

Os. Kauppakatu 9 c 5. kerros, 33200 Tampere

Ma-pe klo 9-20

La-su klo 16-20 (vain puhelin päivystys)

Kriisipuh. 01019 5250

Ajanvarauspuhelin: 0400 734793

www.osviitta.fi

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS

(RIKU)

RIKU auttaa rikoksen (esim. väkivallan.) uhreja sekä heidän läheisiään ja todistajia selviytymään kokemuksestaan. RIKUsta saa tukea ja neuvoja rikosasiassa etenemiseen sekä tarvittaessa tukihenkilön avuksi keskusteluavun lisäksi.

HENKILÖKOHTAINEN TUKI (Arkisin klo 9-16)

Puh. (03) 3141 8513

Os. Hatanpään valtatie 34 E, 4. krs, Tampere

Auttava puhelin 0203 16117

ma-to klo 17-19

help line (also in english) 0203 16118

Mon-wed 15-18pm.

www.rikunet.fi,
www.riku.fi.

SETLEMENTTI NAAPURI PERHEVÄKIVALTA- KLINIKKA

Perheväkivaltaklinikalta apua naisille ja miehille, jotka ovat perheessä väkivallan tekijänä ja/tai kohteena. Perheväkivalta yksikön palvelu on maksutonta. Voit hakea apua myös parin kanssa.

AJANVARAUS MA & KE KLO12-13 Puh. 040 520 8255
pvk@naapuri.fi
www.naapuri.fi

KIRKON PERHEASIAIN- NEUVOTTELUKESKUS TAMPEREELLA

Erityisesti parisuhteen ja perheen kysymyksiin voit hakea apua perheasiain neuvottelukeskuksesta.

Keskustelut ovat maksuttomia ja luottamuksellisia!

Ajanvaraus ma-pe klo 9-11 sekä ma ja ke klo 13-15

Puh. 03 219 0284

perheneuvonta.tampere@evl.fi

Os. Hämeenkatu 28, 4.kerros.

SOSIAALIASEMAT ALUEELLASI

Hatanpää puh. 03 5657 7600
Hervanta puh. 03 5657 2413
Kaukajärvi puh. 03 5657 0341
Linnainmaa puh. 03 5657 9062
Läntinen puh. 03 5657 7593
Tammela puh. 03 5657 8479
Ulkomaalaistoimisto puh. 03 5657 7218

VALTAKUNNALLISET TOIMIJAT JA AUTTAVAT PUHELIMET

NAISTEN LINJA

Tukea ja neuvontaa väkivaltaa kokeneille tytöille, sekä naisille.

SUOMEKSI MA-PE KLO 16-20
RUOTSIKSI KE KLO 16-20
VENÄJÄKSI MA KLO 16-20
ENGLANNIKSI PE KLO 16-20

Puh. 0800 024 00

LASTEN JA NUORTEN PUHELIN

**Puh. 0800 120 400 (maksuton
puhelin)**

**Ma-pe klo 14-20
La-su klo 17-20**

RAISKAUSKRIISIKESKUS TUKINAINEN

Seksuaalista väkivaltaa ja hyväksikäyttöä kokeneille naisille keskusteluapua ja tietoa ryhmätoiminnasta.

Kriisipäivystys ma-to klo 9-17, pe-su sekä pyhinä ja niiden aattona klo 17-24

Puh. 0800 97 899

MAKSUTON JURISTIPÄIVYSTYS

Lähisuhdeväkivallan uhreille sekä ammattiauttajille

Ma-to klo 14-17, pe klo 9-17

Puh.0800 97895

MONIKA-NAISET LIITTO RY/24H

Väkivaltaa kokeneille maahanmuuttajanaisille ja -lapsille

Puh. 09 692 2304

PRO-TUKIPISTE TAMPERE

Maksuton, nimetön, luottamuksellinen, keskustelu- ja terveydenhoitomahdollisuus, sinulle joka työskentelet kaupallisen seksin /erotiikan parissa.

Avoimet ovet torstaisin 15.30-19
Os. Aleksiskivenkatu 10 E 3.krs.

Puh. 03 3454 2200

PALVELEVA PUHELIN

Tarjoaa yhteyttä toiseen ihmiseen, joka ottaa tosissaan soittajan sekä pyrkii kuuntelemaan sekä ymmärtämään häntä.

Päivystysnumero 01019 0071

Päivystys joka päivä klo 18-01

Pe-la klo 18-03

Myös pyhinä!

AAMUKORVA

Kuuntelee joka aamu klo 05-09

Puh. 03 2133 533

APUA SAAT MYÖS KOULUN TERVEYDENHOITAJALTA, KOULUKURAATTORILTA SEKÄ OPETTAJILTA!

KIRKON PALVELUT AUTTA- VAT :WWW.EVL.FI

LÖYDÄT LISÄÄ TIETOJA OMAN SEURAKUNTASI KAUTTA!

NETTISIVUSTOJA, JOSSA
NEUVOJA JA
KESKUSTELUPALSTOJA

WWW.TURVAKOTI.NET

WWW.VAESTOLIITTO.FI

**WWW.ENSIJATURVAKOTI-
LIITTO.FI**

**WWW.RIKOSUHRIPAIVYS-
TYS.FI**

WWW.RIKUNET.FI

WWW.TUKINAINEN.FI

WWW.NAISTENLINJA.FI

**WWW.NAISTENJANUORTEN-
NETTI.FI**

WWW.POLIISI.FI

WWW.MONIKANAISET.FI

WWW.AMORAL.FI

WWW.TUKINET.FI

WWW.LYOMATONLINJA.FI

**WWW.LYOMATONLINJA.FI/
MIEHENLINJA.HTM**

WWW.NEUVOLAKESKUS.FI

**WWW.MLL.FI/NUORTEN-
NETTI/.**

LÄHTEET:

<http://www.tampere.fi/tiedostot/5E1R91F4Z/alavaikenevakivallasta.pdf>